

ספר

ד ב ר י ה י מ י ס

לְבָנֵי יְחִיָּא

מְלָאכָה

הרבי מהורוד אליקים ברמוליך נז' יאיר

פראנקפורט על המיין

תרי

בכית הספרים של איזק קויפטמן

J. Ehrberger u. Comp.

ראשית דבר

להפיק רצון אהובי וריעי, הנה אנכי נתן לפניהם היום, דברי הימים לבני ייחיא האלה. במאמר הלזה יסופר מתולדות אנשי משפחה גדולה ורמה בישראל מימות הרכב"ם ועד. ויהי אחריו אשר גדרו והצlichו ימים רבים על ארמותם במלחמות פרוטונאל ואספניה, טולטלו והשליכו לארץ אחרות לאיטליה ולטורקיה. גם שם עשו חיל עד כיבוד שניים ועתים הלכו הלאן וחזרו ונאכד זעם מן הארץ.

יגעתו ומצאתו הקורות האלה מפי ספרים רבים, ספרי הרפום יקרים במציאות, וספרים כתובות יד עזוריים וחותמים לא שופתם עין רואה. ונשأت את לבו להביא דבריהם בשולי הירעה לטען ידע הקורא מקור הדבר ולבור האמת מן השקר.

עוד נשأت את לבו להזכיר תוכנות הספרים האלה, כמותם ואיכותם, מקום ועת דפוסם, לתועלת המשכילים בעם, חקי לב, אשר להם ירד ושם להכין ולהשכיל עניינים האלה, אף כי מעטים מהטה. כי ידעת מאור ידעת, מה רבו כתут המתחכמים בעם, המכנים את עצםם בשם חכמים ונואנים, והתפרצים עלולות קריית ספר בלי פתשון הכתב בידם, ותחת מגילות ספר יתנו רשימת ספרים, סכבות וدمויות שואתחת קושט דברי אמת.

זה המעת ראייתי מספיק כתעת לעניין דורשי רשימות האלה, ובמשך אחר ארוחה הדבר הזה ואביא עליו ראות הרבה אין קץ. ועתה אהובי וריעי, אלוף ומירועי, שיימו לבכם לדברי בתולדות בני ייחיא ועל תפנו אל שמי כוב של בעל שלשלת הקבלה, אשר אביו ואמו לא ידוע ובית אבותיו לא הכיר וכתח עליהם דברים אשר לא כן. ואני מאשר שקרתי על ספרי בני משפטנו עלה בידי לברר וללכן הדברים ולדעת האמת בכל האפשר בפרטיו תולרותם וקורותם, ולתוספת כואר נציג פהلوح יחותם כואר היטב.

הנשיה דון יחייא

| (לטתק"ס)

יְהוֹדָה בֶן יְחִיָּא

(לטתק"ץ)

מכ' יוסף הוקן דון יחייא השני

| (כ"ט כ"ט)

דון שלמה הוקן

(כ"ט ס')

דון גרליה הוקן דון יוסף המשורר

| (כ"ט ט"ט)

דון רוד יומת הרוב של ספרד דון שלמה השני

(ק"ט ב')

דון שלמה ג' דון יהודה והטשורר

(ק"ט ט'

דון רוד השני דון גרליהו השני

(ק"ט ט')

דון שלמה ג' דון גרליהו בעל ש' דון יוסף הג'

(ס"ט ב')

כלנו רוד, בעל לשון למורים. ר' רוד הרין ל' שלמה הר', ר' מאיר

| (כ"ט)

מכ' יעקב חם נעל אהלי חם . סרכ' יוסף בעל תורה או ר

(כ"ט ז')

דון גרליה הג' דון יוסף הרופא

(פ"כ"ג) דון רוד, רכ' גרליה בעל ש'ק, הרופא יהודה

| (פ"כ"ג)

דון משה הרוב יעקב חם השני רבי יוסף האחרון

(פ"ג ז')

דון גרליה האחרון

ספר

דברי הימים
לבני יחיה

פרק ראשון

„בָנֵי יְחִיאָה גֹוי קְדוּשׁ וּמִלְכָה אֲשֶר מֶלֶךְ בְּפַרְעָה תָגָאֵל בָאֶרְצֹות אָנוֹיוֹשׁ
„וּפְרָאַיְלָשׁ וְאַלְדִיאָה דָוְשׁ נִגְרָוְשׁ, שְׁנִים רְבָות, וּבְחִוָתָם מְלָאִים מִכֶּל
„טוֹב וְדָגָן וְתוֹרוֹשׁ, וְכָל מְאֹסָה לְעַבְדָה הָהָרָה...”
הָנָה אֶלְהָה דְבָרֵי רַחֲםָן יוֹסֵף בֶן דָוְדָה וְיְחִיאָה עַל מְשָׁפְחָהוּ וְעַל
בֵית אֶבֶחוֹן, בָנֵי יְחִיאָה, אֲשֶר קֹרֵא הַדּוֹרוֹת שָׁרָשָׁה הַיּוֹחָסָן,
דוֹן יְחִיאָה.²

הָאִישׁ הַזֶּה הָיָה, לְפִי עַדְתוֹן, נְשָׂא מְשֻׁעָה יְהוָה הַרוֹדִים בְעַם גָּלוּתָה
יְרוּשָׁלָם אֲשֶר בְּסִפְרָה³ שֶׁר גָּדוֹלָה, נִקְרָא פָעִים דוֹן יְחִיאָה וְיְחִיאָה⁴.

¹ נִקְפָל תּוֹלֵב מָוֵל, נְדַבֵּס גַּג⁵ סְחוּמִים עַזִּים מְלָכָתְכָמָא כָה גְוֹלוּמִיחָקָת
יְמִירִית⁶, נְמָנוֹת קְוָלְטָנוֹ, לְגַעַת⁷ מְקָדְמָה.

² נִקְפָל כְּמַכְלֵי, וְעַד צָלָבָה וּמְלָכָנָה כְּמַלְמָתוֹי לְמִילָרוֹזָו עַל כְּתָנִים,
טוֹנוֹה הַחֲצָם יוֹסֵף מִקְמָל כְּמַיְמָה זְכִיס עַזְלָד דּוֹרוֹת מְמָנוֹעַ לְחָצָב
כְּמַמְפָתָה בְּלָבוֹן, לְכִינָה א)⁸ יְמִינָה ב)⁹ יוֹסֵף ד)¹⁰ זְלָמָה ה)¹¹ גְדָלָה
(ו) דָוְד¹² וְזְלָמָה ח)¹³ יוֹסֵף ט)¹⁴ דָוְד¹⁵ יוֹסֵף יָא)¹⁶ דָוְד¹⁷ יוֹסֵף. מְלָךְ כָּנוּ
סְקוּפָל גְדָלָה (צְלָלָתָה כְּקָנְלָה, לְגַעַת¹⁸ צְלָלָתָה כְּקָנְלָה, ס)¹⁹ עַד מְלָפָום קְרָלָקְהָלָה)
לְלָה יְמָנָה כִּי לְסָס חָזֶק עַזְלָד, וְדָכְרָיו נְלָמָנוּ כָּבָה, כִּי כָנוּ אֶל צְלָמָה
הַזָּכָר, לְמָה יְסָס צָמָע יְמִינָה לְזָהָר, כְּלָאֶל יְלָמָם הַקָּאַלְלָה דְּבָנָי צְלָמָה
וְזְלָמָוק, וְכָוָל חָזָק טָוָת נְמָלָק כָּבָה.

³ כָּן נְמָלָק נִקְפָל כְּתִינָת יְד כְּלָפָון נְכִינָת מְדָלָי, לְגַעַת²⁰ יְמִינָה. וְכָוָל קוּכָן גְדוּלָה
מְחַמֵּת טָהָות וּבְנִיעָם וּבְלָבָם צְרִיכָה מְזָלִים זְוִילִים מְלָאָה²¹ הַמְּצָוֹלָהִים עַנְכָל
דָל חָזָר, מְוֹמֵן לְזָלָמָה כְן גְבִילָל עַד לְזָלָמָה עַד סְמָדָה לְמוֹנוֹ, עַט כְּנָעָרות
טוֹכָלָות מְלִיאָה כְּמַלְפָקָה וּכְמַקְנָה לְזָלָמָה עַמְּדָה לְמוֹנוֹ. נִקְפָל כָה כָוָל כְּמוֹן
נְכִתָּב תְּוֹגְרָמָה יוֹנִי, קְזָב מְלָלָק לְקָרוּתָה, עַל נִיְלָה מְתִי נְתָמָנָה קְלָרָטוֹ.

⁴ נְכִי²² הַמְּגָלָל, לְגַעַת²³ יְמִינָה.

ופעמים דון יחייא ז' יعيش.⁵ והוא כי סכיב לשנה ארבעה אלףים וחקנו למספר בני ישראל, ולא בשנה ארבעה אלףים וחמשנו⁶ וככל שכן בשנה ארבעה אלףים ותשננו⁷, כי לא יתכן לפि סדר הדרות. יعن וככינן נדע שהרב יוסף ז' יחייא השני היה תלמיד חכם לרשבא, אשר נאסף אל עמיו בשנה חמישת אלפיים ושבעים, ואבי אכוי, החכם יוסף ז' יחייא הוקן, בנה בית הכנסת בשנה עשרים להאלף הששי, ולפי זה איך יכול להיות כיינו וכן אבוי דון יחייא מרחק רב כמאחים וששימים וארבעה שנים, או כשלש מאות וששים וארבעה שנים?⁸

פרט תולדות הנשיא דון יחייא לא נודע לנו ברור, רק זאת נדע כי מלך שוהה כושי אהבו מאור.⁹ מלחת כושי אשר מוכיר המחבר שמננו לקחתי והה דבר, הוא אחד ממלאכי ישמעאל אשר מלכו במלכות אלגרב'ה בארץ פורטוגאל, עד ימי המלך אלפונס השלישי, כי השלשה המקומות אוניוו'ש, פרואיל'ש ואדריאה דוש ניגרו'ש, אשר נתן לו המלך, נמצא כולם במלכות אלגרב'ה.

וילד לדון יחייא את יהודת. גם דבריימי חי האיש הזה, נעלמו ממנו. אכן מהמעט אשר יספר לנו, נודע כי היה כאבוי גבר חכם בעז, בנין דבר ונושא פנים, אך לא היה פניו המלך עמו כאשר היה עם אבוי, ויעמוד מנגד ולא בא בחצר המלוכה.¹⁰ ובימי נפלת המלוכה הקטנה אלגרב'ה ביד הנוצרים ומעט היה ולבסוף פסקה ממשלה היישמעאלים בארץ פורטוגאל.

וליהודה גם הוא צל בן ויקרא שמו יוסף.¹¹ ויגרל הנער יברכוו
ה' בחכמה ורעה וייה שכלו בהיר במרחבי החורה שכחכח והתויה
שבבעל פה; גם ד' ושם לו במלאה השיר והמליצה יגבר בדברי צחות
ולשון ליטרים. הוא הרב יוסף הוקן אשר ישב כל ימי בעיר לישוב'ה,
ובנה שם בית הכנסת מכפסו והונו, בנין יפה מאד להלל, והיתה זהה
בשנה עשרים לאלף הששי. וזה סימן השנה אשר פחה פחח חותם
בשער מקדש מעט הזה.¹²

⁵ צלצלת קקנלה, דג כ' ע"ט וח' ל"מ ע"ט.

⁶ צלצלת, דג ל"ח ע"ט.

⁷ סס, דג מ"ד ע"כ.

⁸ סס, דג ל"ח ע"ט.

⁹ סס, סס.

¹⁰ צלצלת, סס.

¹¹ כך מלחמי מתוו נקונטליים כי' נגיית עקל ספליים אל כוחם נזוקספלו.

וכוות נכלל נקונטי פוקוק כי' עז, זכוות כי' תל"ח למקפל ספלי כי'

וְאֵגִי

בָּרוֹב חַקְעָךְ אֲבָא בִּיתָךְ

אֲשֶׁתְחֻחוֹ אֶל-הַיִּיכְלָל

קִרְשָׁךְ:

הרבות החכם היה מહולל ברוח החשיבות, נזכר מהחרים רכבים בצחוארים
שונים זה מזה, יש מי שזכיר אותו בחר החכם המופלא אבי המשוררים
המוחבק בכל התלמוד,¹³ ויש שקורא אותו הרבה הנזול החכם השלם
הראש המשוררים¹⁴ וכגהנה מהחוaries המורים שהיה יושב¹⁵
חלמוני ומשורר מפאר ברורו. ולפי עדות אחד מוציאי הילציו, הרבה
חורה בישראל והעמיד תלמידים הרבהה. גם חבר חכרים ובפרט פירוש
על הגמרא, אשר כולם כאחד נאברו באורך הומן וכובר גלגולות לעצבן
روح כל דורשי חכמה.¹⁶ ואנכי בחפשי באמתחות הספרים עודם
בכתובים, אשר לא שופתם עין אנוש כרפוס, ראה וזה מצאתי על שמו,
שיר קטן כחוב בוגנות איש משה,¹⁷ לא דעתני מי הוא זה והוא
זהו זה.

רַב לְךָ שְׁבָת אֵין מְרַגְּזֵי

שְׁאָנוּ לְכַטְחָ אִישׁ מְשָׁה

יְרָאָת אִישׁ מְהַבֵּיט לְךָ

אֵין מְבִכֵּחַ גַּם אֵין נְקַשֵּׁה

מַה לְתוֹרָה אֶל תְּוֹשֵׁיה

הַשְׁגִּיחָן יִתְדַּר מֵיְרָשָׁה¹⁸

עַתָּה שׂוֹר טֹוֹעַן מְתַקּוּטָט

עַמְּךָ בְּדָבָרִים לֹא יְחַשֵּׁה:

כעכליים, נרכינית חולוי. ולפניהם נפלך כלוחין מוה כמלמר, וככמלה ק'ס, הולכל
מנעון חכום כקונטלים הולם וטאלר מהכרות הצעירים הכהלים נקונן כייל ספה.
¹² קיין מהמת ממות וננעים וצלבב ציליס ב'¹⁹ בכוכב, ד'²⁰ י'ז ע'ט. עיין
לקמן סוף ספרק.

¹³ קוננליים ב'²¹ נלווקספולד בכוכב.

¹⁴ ל', גללים ו' ימייל נספלר הצלמת דג' ל'ח ע'ז.

¹⁵ קווטלום ב'²² נלווקספולד בכוכב. למכם נצתי ב'²³ חלק מהות ילי, נמלע

כסיל הוכ נלי היכלה סס פטכו.

¹⁶ מלון רחות ומילוטו הקטנה לרחות ללודין הטעמה וכותזין ימדיו. כמלע
יילך בקהלת השר בקטן הוכ ענן וועלל ככניין. ואתקן סקטין מטה
חלק לול ידענו פה כיון לו כוח כתמנס.

עוד היה לדון יהודה ז' יהייא בן אחר ושמו דון יהייא בשם אבי אביו הנשיא רוזן יהייא, אשר הקים את בית משפחתו אחרי שנפלת ואבראה כמעט במלחמה הישמעאלים.¹⁷ ובימיו ישבו בני עמו על מיהר מנוחות בארץ פורטוגאל, ויגל יעקב ישמה ישראל בשולות הממלכות. אך מה שמספר ממנו רבי גרלה¹⁸ שקבל דון יהייא בסבר פנים יפהו היהודים אשר בתרו מספר אחריו מות רב יוסף ז' מגנאש, לא יחנן להיות לפיו מספר נשوة עולם, כי דון יהייא חי כמאה שנה ועוד, אחר ומין הרב יוסף ז' מגנאש.

ושכוב יוסף עם אבותיו, ויקם אחוריו שלמה בנו קרכוב לשנה חמשת אלפים וחמשים לפרטםימי השירה, ולא בשנה ארבע אלפים וחמש מאות וחמשים.¹⁹ ודון שלמה ז' יהייא, איש נבור חיל, ושימשו המלך בראש על כל חיל מנהרשים רוכבי הסוסים. יותר שהיה שלמה איש מלחמה, עוד נתן לבו לדורש ולהור בҳכמה על כל אשר נעשה חחת המשמש, והוא פילוסוף גדול.²⁰

בעת דהייא הרים ה' קין ישראל במלחמות פורטוגאל וחמשה יהודים מאדר, ולמפני לא יקנאו גם עמי הארץ, צוה עליהם החכם שלמה הזקן בכל ישאו בגדיר nisi ותכשיטי כסף וזהב²¹. והוא היום בלבתו על הישמעאלים למלחמה, וכיידרו הומרים וימיחחו בחצים²².

ואלה שמות הבנים אשר השאיר דון שלמה ז' יהייא אחוריו. שם בנו הבכור גדרליה ושם בנו העזיר יוסף. והאיש גדרליה רופא גדול, ולרוב חכמו במלאת הרפואה, לקחו לו המלך פורטוגאל לרופא, וכרבנות הימים נעשה רופא למלך קשטליי²³, בלתי ספק למלך דון אלפונס ה אחד עשר, אשר מלך משנה ע"ב עד שנה ק' להאלפי הששי.

והסביר אשר הסיב הרופא דון גדרליה ז' יהייא לעובד הארץ פורטוגאל ולлечת לארץ קשטליי²⁴, היהה לרעה הספר רבי גדרליה²⁵ בשבייל שלא נחקיים עצחו, כי יום אחד עלה מלך קשטליי²⁶ על מלך

¹⁷ ספל נצלמת דג ל"ח ע"ה.

¹⁸ זס, דג ל"ט ע"ג.

¹⁹ זס, דג כ"ג ע"ג.

²⁰ זס, זס.

²¹ פפל נצלמת, זס.

²² זס, נמקום נמבל.

²³ זס, דג כ"ג ע"ג; ודע נ"ה ע"ט.

²⁴ זס, דג כ"ג ע"ה.

פורטונא^{א'} במלח כבד ויקת את ארציו מידו חוץ לישגונָה וקויימברָה. והימים ימי הסחו. ויעזו הרופא וחכיריו הוקנים אל המלך לבב ילחים עם האויבים רק נית ידו מדם ורקור יטיחם או יקרים לשוב לאראשם, ולא הטה המלך אונו לעצם וכל אחר עצת היועצים העזירים בשנים, אשר יעוזו להליהם. וכבראות הוקנים שלא נשמע עצם הלויכו אל מלך קשטייל^{ב'} ואבוהם דון גדרליה וקובלים ונשאים גטאלך. ואל הרופא נתן ארווה גרויה והוא מס המלך שהוא על בני ישראל בראש והרגלים מהבהמות שיחסתו, וחוכן המם היה חמשת אלפים וחוב. וכן צוה המלך, לפי עדות הספר המכבר^{ג'} שככל הספרים ודיעי ישראל לא ישומו כי אם על פי השרדון גדרליה. זיגע הרופא זקן ושבע ימים ויאסף אל עמו ויקבר בעיר טוליטוליה. והטבות אשר עשה אל בני עמו בפורטונא^{ד'} ואחר כך בקשטייל^{א'} רכות הנה, ועל כל בקהלנו להטיב אל הישיבות^{ה'}.

נִמְאַתְּ יוֹסֵף בָּא לְאַרְצָה וְזֶהוּ הַרְדֵּד יוֹסֵף נָזִיר הַשְׁנִי, אשר כבר זכרנו למעלה, דורש תורה וחכמה, יודע רוח בשר ומליצה נקרא תלמיד חבר להרשב^{א'}, וכאשר מות הרב גנדול היה, רבו וחייב, קון עליו הקינה הקירה

קָרְמָה לְחַרְחִיב בְּגַשְׁרִים פָּרִים

חוֹשֶׁג וְתַחַת שֵׁיד אֲטָרִים טָרִים

אשר מזכיר הרב הראשון רוד אבן חייא^{ב'}. ואשר הוציא לאור ברפום החכם יצחק עקריש^{ג'} ואחריו רבי גדרליה ז' חייא^{ד'}. גם הוא חבר פסקי הגטרא על סדר הנחכים בתלמידו עם תלמידים ימראה מקום בששה סדרים, אה"כ כחכ כל הפסקים ההם בקצרה דרך השיר מרובע^{ה'} ונוקף על חכמו היה הרב יוסף איש יפה הואר ויפה מראה מואר, ומஹול ברוב התושבות.

^{א'} סמל הצלמת, דף נ"ה ע"ג.

^{ב'} כסמל הנוכך, דף נ"ג ע"ט.

^{ג'} כ"ל יוסף בן יחיאל ז"ל מזל קון בלחמה על קרמכ"ה. והוא היה תלמיד חבר לרבנן זנוכר ז"ל, לדון נעל המתפקיד ומתקן קון ציריס כ"ז מזל לי, דף י"ו ע"ה. עיין סמל הצלמת דף נ"ז ע"ג.

^{ד'} קל הקולד, פרק צנעה ע"א.

^{ה'} נקונן מט"ז ענייניס יקליס. לדפס נקוננטגעניל נטמוןת מוקטפו, כל' תוכחת זמן בדפוס.

^{ו'} סמל הצלמת, דף נ"ז ע"ט וע"ג.

^{ז'} זס, דף נ"ז ע"ג.

וימת יוסוף ויבוא בבלח אל הקבר אשר בארנו^ג.^ג וישאיר אחריו בן, דון שלמה ז' יחייא השני שמו, אשר לא יצא טבעו בעולם. ואולם הרופא דון גדרליה הוזקן, היה לו במושכל אשר נודע בשעריהם דון דוד ז' יחייא הראשון, המכונה הרב של ספרד, כי שפט את ישראל בארץ קשתיליה^א ימים רבים עד ים מותו, חשיי קמץ, ונפטר בטוליטולה בין קברות רבי אשר בן יחייא אל ובין קבורה רבי מנחם בן זורה. וראיתי מי שטמכו ריבב החכם הוה ברברים האלה.^ג

"הרב של ספרד המרומים דון דוד הנפטר בטוליטולה בין מצבחה, "הרראש זל' ובין מצבחה הדר מנחם בן זלה זל' בעל ספר צירה לדרכך. "זה הוא היה בן דון גדרליה הוזקן, בן שלמה הראשון בן החכם המופלא אביכי המשוררים המובהק בכל החלמוד הרוב רבי יוסף וגוי", וכל שקל הקודש^ג יכנה אותו הנגיד הרוב רבי דוד ابن יחייא, ומביא ממנה החרוז הראשון משיר אשר שר על המורה לרמב"ם. ואני אחרי אשר הגיע לידי השיר הקטע הזה,^ג אצין אותו לפני הקורא.

אֲשֶׁרִי אָרְם שׂוֹמֵעַ לִי
לְשֻׁקּוֹת עַל דְּלִתוֹתִי יוֹם יוֹם
יְמִצְאָה חֲבֵתָה אֲצַר חַיִים
יְפִידָה נְפִישׁוֹ יִקְרָר פְּרִזּוֹם:

ואלה ודברים אשר נהקקו בעט בחל וועופרת על מצחו בארכען צדקה,^ג כוללים דברי ימי חייו, מקום מולדתו בארץ פורטוגאל, ואחת הקורות אשר היו לו בארץ קשתיליה^א ארץ מגורייו, והחומר אשר נאסף אל עמי ונפטר בשם טוב בעיר טוליטולה^ג.

על העדר האחד

אַלְּהָ רַבְּרִי דָּוָר הַאַחֲרֹנִים. זִכְרוֹן לְרַאשׁוֹנִים:
סְעִשָּׂה חָרֵשׁ אַבְּנָן פְּתִינִי חֹותָם.

^ג לפי עדות געל כמלסק ספל כבירים כ"י כוכב, ד"ז י"ז נ"ה.

^ג כמלסק ומתקן דרכי כבירים כמכ, ד"ז י"ז ע"ה.

^ג מלך צנעה נצל' ממנו.

^ג נקונן צדיקים כ"י המכ, ד"ז ק"ג ע"ג.

^ג כך לטע מלהת קבולה כוותה, חלק מתן נקוננילים כ"י אל נקונן ספרים נזוקנספולד הנזכר. וממנו מלחה כי המלה כוותה רימה וקופה בעמוד כענת לדרנן זויות. ונמספר לטביי זברון, חלקת לנוית כדוטם מהת מכבס מוחוקר זל' מילוג מ"ה, כטול' ועת המלה כ"ז, נסדר מהל. ^ג כל דברי געל כובלעם, ד"ז ק' נ"ט, על זה בלא, לנויס פלט דברי מימה ונענות.

הנָּגָכְרַ הַקְּם עַל .
לִפְנֵי מֶלֶכִים יִתְּשַׁבֵּךְ .
וְהַגָּה קָמָה אֲלֹוֹתָהוּ וְתַתְּצַבָּה :
הַיּוֹה נָזֵל וָרַב בְּעֵדָת אֲרִיאָל .
וְהַוָּא שִׁפְטֵת אֶת יִשְׂרָאֵל :
בְּנָעִימִים נָפְלוּ לֹא חֶבְלִים .

על הצד השני .

וְהַ רֹּוד עֲוֹשָׂה מִשְׁפָט וִזְדָּקָה לְכָל עַמוֹּ
וְעַל טֻוב יִזְכֵּר שְׁמוֹ :
טֻוב עַם אֶל וְעַם אֲגָשִׁים :
סְתוּחָק הַבָּרָק :
הַזָּלָה פָּטָמִים וְפֹזֶעֶל אַזָּק .

על הצד השלישי .

הַזָּהָרְבָּי רֹוד בְּרֹבִי גְּדָלָה ז' יְחִיָּה
בְּאָרֶץ פּוֹרְטָנוּגָלְהִי תְּזִלְדוֹתָיו . וְלֹאָרֶץ קְשָׁטָמְלִיא אֲנָשָׁוּמָנוּגָלָותָיו :

על הצד הרביעי

וַיַּשְׁכַּב רֹוד עַם אֶבְוֹחוֹ
בְּחַדְשַׁתְּשִׁירִי שְׁנַת וַעֲדִיקִי יִסְׁדֵּד עַזְלָם .³³ נִבְחָר מִקְדָּשׁ וְאַוְלָם :
עַלְהָה דָּרָה גְּבוּלוֹ . לְחוֹזֶת בְּנָעָם אֶל וְלִבְקָר בְּהִיכָּלוֹ :

³³ גם פה י"ט זיינִי צִין פְּכַ"י לְקוֹסְפּוֹלֵד וְצִין פְּכַ"י טוֹלִין , פְּלִלְמָנוֹן כּוֹעַתָּנוּ
לְכַנְּיָן זְמִילָן הַכְּלָל . כִּי תַּחַת שְׁוֹלָס נְכוֹת זָס ו' צָל וְלִדְיק וְלִרְנָע שְׁוֹמְוֹת
יִסְׁדֵּד . וְלֹפִי מְצָנָן זָה סְיִתְהָ זְעַן מְנִילָת אַכְכָּתָה פְּגַ"ז וְלֹמָ קְמַ"ז . פְּלָמָס
פְּלָלָד זַעַת כְּהָתָ נְלָמִי נְכָן עַל כִּי קְדָל הַדְּוּוֹת , הַכָּה דְּנָיִ כְּכָותָנָכְ"י
לְלָיִי זְמָמָן זְכָנָן צִין מְלָכָת קְלָמָ"ז וְמְלָאכָ"ז , נְכָל מְכָלָנוֹ , יְעַן וְכַיְעַן
זָזָה פְּחָמָס כְּהָמָלִין לְמַקְפָּה אֶל עַמְּיוֹ כִּי פָס כְּמַת קְלָי"ד הוּא קְמַ"ה ,
וְלֹפִיךְ יְכוֹל זְנָכָר חָטֵט צִין קְנָלָתוֹ סְמָת כְּלָמָנִיס וְצָמוֹתָה לוּ כְּחַמְּצִיס
וְתַחַטָּה צָלָם לְפָכוֹ!

פרק שני

ויהי כחמש שנים אחוריו מות רוד, בשנה אל קנא, היה ערובג ומכסוך גROL בארץ ספרד לשאה פורו ישראל³⁹ ויברה دون שלמה בן רוד מקשטייליא לפורטונא⁴⁰, והוא ואשתו ובתו. ויהל רוד שלמה ויהי לא לשבת בלשונגה, וזה שם מרראש עדרה ישורון, מקום אבוחיו הנගלים והנכברים. ואשר מות ובא בכלת אל הקבר אשר למשפחו קונגנו עליו, הוי ארון צדיק וישראל, נשוא פנים ונכון דבר⁴¹.

ולו אה ושם יהודה, צעיר ממנה לימים, אך גROL ממנה בחכמה ורעת, אשר לו יהה לשבת על כסא אביו, כי מלא רוח חורה ומדע, ומה נם רוח השיר והמליצה. הוא הרוב השלם, המליך החקר, دون הורה ו' Ichioia השני, אשר עשה ספר קינות בשפה ברורה וכמליצה צחה. מספר קינות הלה, הקינה.

יְהוָה וּיְשָׂרָאֵל הָעֵד מַד לִי פָאֵד,

שאומרים בני ספרד מדי שנה בשנה, ביום חשעה באכ⁴², עד היום הזה. וקינה אחרת, זאת תחלתה.

יְהִי־הָדָה לֹא תִנְצָא. וּכְרִיתָ לֹא תִתְחַשָּׁה⁴³,

ועוד אחרת, שעשה לחן ומשלך.

שׁוֹבֵב יְחִידָתִי לְאֶל חַי נָזָלִי,

של ה' שלמה ו' גבירול, כוללת חישע ושלשים כחים המתחילהם⁴⁴, אומך בלבבי מד לנפשי

בעל מחבר ספר שקל הקורש⁴⁵, מזכיר שיר אחר מהחכם שלפנינו, וזה ראשיתו.

אֶל אֶל אֲשֶׁר בָּרָא

בְּלִישׁ אֲשֶׁר נִבְרָא.

עוד חכם החכם ר' יהורה ו' Ichioia ספר תשוכות, ובו ריה החותם

³⁹ ספל יוחנן, דף קל"ז ע"ט.

⁴⁰ קומנלים כ"י נלווקספולד ככ"ל.

⁴¹ סדר חמץ תעניות, חמאנלאדים נכית לפום יוסף עטיה זכת לתי מלכון תכווי, דף תק"ח ע"ג.

⁴² קוץן מלחמות מלות זוניעיס ובלז זיליס כ"י פמי, דף ק"ב. זס כממן חמס נלהאי פלאוויס.

⁴³ זס דף ס"ג ורף ס"ח גס נקימה הולת זס קאנכער מותם נלהאי כמלוויס.

⁴⁴ נפליך פאנגען עאל מקפל זקל פקודה.

שמו ניבי⁴⁵, ראשי התייבות של נאום יהודת בן יחייא⁴⁶ לפני הנראה לא הילך רביה יהודת לארץ פורטוגאל. כי אם גר כל ימי בארץ ספרד, ושם הוליד בניהם ובנותם. ומרעויה היה בלתי ספק רביה טודרים ו' יחייא, אשר חיבורנו רישיונה ק"ע להאלף הששי, ונשלח משם בשליחות הקהיל להחוכחה עם יהושע הלוּקי, שנה אלף ת"ג למניין הנוצרים, שהוא חמשת אלפים ו-קע"ג למספר בני ישראל⁴⁷.

דוון שלמה ו' יחייא הנזכר, ילד גם הוא בנים ובנות וישם שמו גדרליה, דוד וגנו. ויגדלוה על החורה ועל העכודה. וה' נתן להם לב לבן וחכם. ויהי גדרליה איש משכיל בספריו הדקדוק והשיר העברי ושකוד על ספרי החקינה וחול ללימוד חכמה הרפואה ועש בהם שם ויקראתו מלך פורטוגאל להוויה לו לרופא עם ארוחה גROLת. הוא גדרליה אשר עליו כתוב הספר הספרדי גאריבאי מואמלען הדברים האלה.⁴⁸

„בשנת אלף וארבע מאות ושלשים ושלש (כ' קל"ג), ביום ג' בשבט, טז לדורש אונוסט (י"ט פנ.) נשא מלך דון רוארטו בלישובנה לפניו, „השרים וגוזלי המלכות וינש אליו גדרליה היהודי רופא המלך וחוכן גחל, ויאמר כי אドוני אל נא החת על ראשך כתר המלוכה עד אחר „חצוה היום כי הכוכבים רעים מאך כתעת. ולא שמעו אליו המלך כי לא „האמין לדבריו. או אמר הרופא מהירא אני שלא חלילה אדוני המלך, „במלכוות; וככאשר אמר בן ריה, כי מעטים ורעים היו ימי ממשלתו, „לא מלך כי אם חמישה שנים, ועשרים ושבע שנים. וכל ימי היו ימי „רבר ומגפה בארץו, חרב ומלחמות עם העربים באפריקה". שם „נצחו את אחיו דון פיראנדרו ואיסרתו בנוחותם ושם מת בכיתת הכלא...“

גם אחיו דוד היה גבר מצין, חכם ועשיר ואיש מוכחר במעלותו ומרוחה, והוא דון דוד ו' יחייא השני, להברילו מדון דוד ו' יחייא הוקן. וזה בירך אותו בשלשה בנים וכקרים,⁴⁹ כלם נגידים ורואי פניהם המלך אלפונס רחמיishi. ויהי כאשר ראה דון דוד ו' יחייא וدون לב

⁴⁵ מכל בצלמת דן ס' ע"ה.

⁴⁶ כן קו' חצון זמת כפעסה כולה וכמפל זנט יסוד, מעסך ט', מכל טענות קי' תהנת תי'ג. וכן בצלמת דן ק"ט ע"ג חזן חצון נספהל זנט יסוד כותל לפי מספל כמי יטלל, טעה כתו זעמה לחזון רבי טהילים לנו גליה ו' ימי'יך זקון (זס דן כ' ע"ג).

⁴⁷ נספיו כמתול. ארבעים ספרים מרכרי הרים וקורות כלויי מכל מלכיות ספרד, מנויות כאל'ם, צני מלכים נමומת פוליו, חלק צמי דן מהקס'ו.

⁴⁸ מכל בצלמת דן ס' ע"ה ממן לרנעה בנים, סך ליה קולת נסם כי סם דון גליה, דון יוקט (זס פ' וע'ג) וחוזן אלמה (זס דן כ' ע"ג).

„רוּן יוֹסֵף יְחִיָּא מַכְנִינִיכִים . כְּרָאוֹת כְּנִי שְׁرָאֵל כִּי רְהִמֵּר דָּרוֹן נְבוֹר
 „כְּנִי שְׁנִים שְׁכֻעִים חַשּׁוֹכִים . יַעֲשׂוּ גַם הַמִּן כְּנִי וְיַהְיָה רְעִים אֱהֹוֶכִים . וַיְשַׁלַּח
 „אֶחָד מְשִׁירֵי הַפְּרָחִים הַגְּנִיצִים . אֶל הַיְשִׁישׁ לְאֶמְרָה הַמֶּלֶךְ צָהָה לְךָ דָּר
 „וְעַשָּׂה כְּרָצְנוֹ . לְהִמְרֵר דָת וְלְהִזְמֵן עַבְדָה לְאֱלֹהִיו וְלְכָהָנוּ . וַיְמִלֵּיךְ עַל
 „עָרִי בְּרָאנְגְּצָה וּמִקְנָה קְנִינוֹ . וְאֵם לֹא חָשָׁה כְּנִי אֶחָת דָרוֹן לְהִמְתִּיךְ
 „וְהַשֵּׁא אֶת עָנוֹן . וּבְנְשָׂא אֶת יְדוֹ חַחַת גְּפָנוֹ . וּכְשַׁמְעוֹת הַיְשִׁישׁ הַיּוֹתְךָ רְכָב
 „הַמֶּלֶךְ נְחוֹץ בְּגַנְנוֹ , בְּכָה וְיַחַנֵּן אֶל שִׁירָאָה צָרָה נְפִשּׁוֹ כְּהַחֲנָה .
 „וַיְקַח עָמוֹ אֶת שְׁלָשָׁת בְּנֵי , הַרְבָּ דָרוֹן אַבְקִיךְ וּמַאיְרָ וּשְׁלָמָה כָּל
 „אַנְשִׁים חַכְמִים . וַיְבָרֵחַ מִפְנֵי חַמְתַּה הַמֶּלֶךְ אֶרְץ וּלְאֹוָם . וַיַּעֲזֹב אֶת כָּל
 „אֲשֶׁר לוֹ וְאֶת בְּנֵי בִּתְחוֹ וּמִשְׁפָחָתוֹ הַשְּׁלִיכִים . חַמְתַּה עַשְׂרָה בְּתֵי בְּנֵי
 „יְחִיָּא בְּחַכְמָה . וּבְמִדּוֹת טְבוֹות מְזֻוקָּקוֹת בְּעַשְׂרָה גְּנִימָה . וְהַמֶּלֶךְ רְדָךְ
 „אַחֲרָיו בִּכְשָׁה וּבִים כַּעֲשֵׂי אַלְגּוֹמִים וְלֹא הַשְׁגַּנוּ כִּי נָעַשָּׂה לוֹ נָס בְּלִילָה
 „הָהִיא וּגְנִיעָה הָאֲנִיה . עַם רָחָקָרָם עָוָה בְּמִלְכֹות קַשְׁטִילִיָּא . וְחוֹרָ
 „לְאַחֲרָיו בְּכֹשֶׁת פְּנִים בְּלִי שְׁבִיה . וּכְאַרְיָן נָעַם שְׁלָחָה יְדוֹ בְּשְׁלָמָיו אַנְשִׁי
 „כְּרִיחָוּ בְּנֵי יְחִיָּא . וַיְשַׁלַּח בָּהָם מִתְחָרְבָּה וּאַכְרָזָן בְּלִיהָ בְּרוֹקָ שָׁמָר וְהָהָה .
 סָוףְּ דְבָרָיו שְׁהָשָׁר וּבְנֵי נְלִכְדוֹ בְּקַשְׁטִילִיָּא לְזָהָם לְשָׁרֶפהָ , כִּי כְּשַׁלַּשְׁ
 שָׁנִים שְׁנַתְגָּרְשׁוּ הַיְהוּדִים מִאֶרְץ , אֶחָת דָרוֹן לְהִמְתִּיךְ כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
 נִמְצָא שְׁמָה . וְה' עֹזְרָם בְּאַמְצָעָה הַארְזָן דָרוֹן אַלְכָאָרוֹ , מְנוֹעָז מְלִכִּי בְּרָאנְגְּצָה .
 אֲשֶׁר גַם הוּא בְּרוֹן מִפְנֵי דָרוֹן יוֹאָן , וְהָזָר דְבָרָ טּוֹב עַלְיהָם וְהַנִּיחָוּם לְהַמְלָט
 עַל נְפָשָׁם מִעֵיד פְּרָצָה , וּמְעוֹרָה חַמְתַּה חַדְשִׁים עַל הַיּוֹם עַד הַגִּיעָם לִפְנֵי⁵⁸
 עִיר גְּרֹלוֹה מַטוֹּסְקָאָנָה .⁵⁹

הַשְׁלִישִׁי מַכְנִי הַנְּשָׁא דָרוֹן דָרוֹן , הַאֲחָת הַשְׁלָמָם דָרוֹן גְּדָלִיהָ וְ⁶⁰
 יְחִיָּא הַשְׁלִישִׁי⁶¹ , נֹלֵד בְּלִשְׁבָּונָה שָׁנָה קָצָץ⁶² וּמִנְעוֹרֵיו הַתְּחָכָם מְאָרָךְ
 בְּחַכְמָת הַרְפָּאָה וְיַהְיָה מְרַחְפָּי הַמֶּלֶךְ אַלְפָנוֹם . אַחֲרִי מוֹתָא אַרְנוֹן , נִדְכָּה
 לִבְנָוָה לְנָסֹעַ עַלְלוֹת וּלְרוֹאֹת כְּטוּבָה קְרָתָה אַרְצָן שְׁרָאֵל , וַיַּעֲזֹב אֶרְץ
 מְולָדוֹ שָׁנָה רְמָזׁ וַיַּעֲבֹר דָרָךְ אָנָה בְּלֵב יָם עַד בָּאָוֹלָה הַאֱלֹהָ
 הַקָּזְעָן הָר יְשֻׁעָה מִיְשִׁינִי , וַיַּשְׁבַּט בְּבִיחּוּ יְמִינֵי רְכִבִּים⁶³ . וַיַּהְיֵה בְּדַרְךָ
 מְדִינָת קוֹנְשַׁטְּנִינִיהָ , חַלָּה מְמוֹרָסָה כְּכָה בְּאַצְטּוּמָכָא וְנִשְׁחָה שָׁמָה
 מַתְגָּה הַשְׁכּוּוֹת עַד זָוָם גְּרֹלוֹה⁶⁴ . וּבַיּוֹם הַצּוֹם אָסֵף רְגִלוֹ אֶל הַמִּתְהָ
 וַיַּאֲסִף אֶל עַמִּי וַיִּקְבְּרוּהוּ בְּכָכֹור גְּרֹלוֹ כָּל אַנְשִׁי קוֹנְשַׁטְּנִינִיהָ

⁵⁸ מִין יְתֵר תּוֹלְדוֹתָיו לְקַמְן כְּפָרָק חַמְשָׁ.

⁵⁹ לְהַכְּלִילוֹ מַהְמָכָס דָרוֹן גְּדָלִים ז' יְמִינֵה קָמָן .

⁶⁰ מְגֻרָת צְלִיחָה מַהְמָכָס מִן יְמִינֵה מִל כְּצָל יְמִינָה מִזְמִינָה , כִּי כְּנַכְלָת ..

⁶¹ קוֹנָן מַתְקַעַג צְלִיחָה בְּ, כְּנַכְלָת , דָבָר .

בגבול קברי ק' ניגרפונט⁵², ויקומו לו את המזבחה הואה למפרץ.⁵³

**אוצר נחדר פקראני
בי חכטה דעת גם כשרון**

בי ישן טברן האדים

חבר הוּא לישיני חברון.

אם למקרא. אב להורה. אח לחכמת החכם הרב כטוהר גדרליה בן הנשיא דון רודן ייחיא. ב' ימים לירח חシリ שנה רחים והוא בן נא שנה. חנצבה.

ויש לנו מהחכם הוה ספר קטן הנקרא שבעה עינים, כי שבע חכמו מסודרות בחכובים. הוציא לאור ברופום, הרופא היקר יוסף בן הרב ר' חם ז' ייחיא.⁵⁴ וידיו ארוך אשר בו הפליא במליזוחיה הפלא ופלא,⁵⁵ עוד שירים אחרים עודנו בכחובים.

פרק שלישי

(מ) בעה אשר ברחו השר יוסף ובנו מלפני המלך יאן השני כה עד בן ייחיא אחר מפניו, הלא והוא החכם והכל ה' ר' רוד בן השוע הנשיא דון שלמה ابن ייחיא.

האיש היקר הוה נתגאל על ברכי הרופא דון גדרליה ז' ייחיא הנזכר למעלה בפרק שני, ומאו התחליל לזוק מים על זיו, הלך ונזהל בחורה וחכמה, ברקוק ולשון עברי, עד שנכח בسنة ר' ל' לדרחש ברבים בשבחות ובਮועדים.⁵⁶

� עמוד רוד על משמרתו משמרתו הקודש וירכה חורה בתלמידו, ונוסף

⁵² סס דף י"ו ע"ג. זה ממש מזונה על מה כתבתי נעל כצאלת דף ס' ע"ג: זמאנין תולא ומכל חנוליס זקונטנטיניכ, וכקזו סקלטס ממן ציטמלל למכבים ולហנלים נדעת חממי התלמוד וכפלייג לעצות וג' וג'נקן נלפת.

⁵³ פס קונטנטיניכ נלי כצאלת סנת ומוקס סדפוס, לך כלהות כס למותיות ר' זל נית לדפוס זונלינו נקלית מלך לך נתוגלמא.

⁵⁴ לדון קוכן ז' מתקעג זיליס כמכל דף י"ו.

⁵⁵ "מלחתי מוס פיווי ביתה נמלוכ, יט כמו עכגע עמל סמ' טליי" מלכין תולא נקלהה קדרעט מליכנו" נא לוט ליליס בטנגאיו ננטאות "ובמנעליט", דכני הגלגלה צלאה נטאל טעה מיצני סנת ל'ז. ב' מילוי כמכל זה פעמים מלכנא.

על חורתו השיב רכים לאמונה אבוחיהם, עד שיצא עליו חמת רהשל
יוואן על דבר ששמעו שריו היה שולח להתייהד מקצת היהודים שהו
אנוסים כהמורת דת ישראל, וינם ארציה נפוליאן, והמלך פורטוגאל כאשר
ראה כי פלט צוה לחתת כל אשר נמצא מנכשו.

ויאל ר' דוד לשכה במלכות נאפוליש הוא ואשתו וכנו הרב יעקב
שע באו ימי הרעה על עם ה' בארץ הארץ^๖ (צמת'ליין), ויצא שם
לכלה לארץ חונרמַה, ועוכר באי קרגט'ו יוכא לעיר ארטה, ושם חלה
ונפל למשכב, ויכתב אגרה אל המשר גנדול ה' ישעה מישיני,
אשר חנני אליהם בה, וממנה לקחו כל העניים הנכרים.
אחר הדברים האלה הגע למקום חפצו, וישב בקונשטיינינה כשבוע
שנים, עד כי צוה ה' המורה לו, יצוב יעקב בנו המצהה שהוא על קבורתו.

מיטור לזרע בון שלמה השר לבית

יח'יא סערדי אל' הרזר פאר

בגנוי זמן פשט ולבש בטיעיל

חכמה כסות לו בת וחתורה שר

לכו זפן שטמי בתרז'ה הקודר וגנס

אָבִן גְּדוֹלָה שֶׁם עַל פִּי הַבָּאָר :

מופת הדור והדור. ויראת ה' היא אוצרו

זהה הרב השלם רבינו דוד ר' י' חייא ונצבא

נתבקש בישיבה של מעלה בשנת הווט'

בעיר גודלה קוסטניינה.^๗

החכם הגROL היה בעורנו בארץ מולדתו הוציא לאור ברפום אשר
הוקם בליקובון פירוש על משלו אשר קראושמו בישראל קב ונקי,
יען החזיא אווחו מקבר פירוש רשי', ראב"ע, ר' יוסף קמחו, רד"ק,
רב"ג, רב שחתה, ד' عمואל, לר' מנחים המאירי, ור' יוסף חיין. הפירוש
זהה נרפס פעמי שנות טע'ה בינוייאה ופעם שלישית שנות רפ"ב
בשאלוני. בכל השלשה רפושים האלה שם המחבר לא נזכר, אמן
כבר בשנה רצת' הווע שמו ברביבים ה' ר' יוסף ר' י' חייא. הלא כה

^๖ "הנולכות הפת (טלאות נפוליאן) קובלו לרוזמת נסכל פלים יפות ונתקן
לחות" ק כתכ בכט, צמת' ר' הד' נקוף סוף מלות חיות. גם לכוי
זקוף יען נCKERטמו למפלן חור מחייב מוכלי כתמות כתומות חלק מתודא
על יסלאל נמלכות נמלפונים כימיס כסם וכומן מסות.

^๗ קוכן כי מתקעג זליס, ק' י' ע'ג.

דבריו בהקדמת פירושו לספר משלו אשר הרופים כשנה יפרח בבלוני"א
העיר.

"הרבי הוקן רוז דוד ייחיא קרווי — אשר לו מלחות כלכיא —
נאם הוא עשה במעשייהם — וכמויהם כמותם — כפירושו קב ונקי —
לספר הל' חוקי וחסקי —"
אחריו החוויק ה"ר אברדום בר שלמה ר' חיון בסוף ספר מייל ראות
לה"ר יוסף ו' חיון, אשר הוציא לאור פה ויניציא שנת התש"ט בכית
רפוס דנאאל זאניטה, אלה אמרותיו ממש.

"... . וכמו שכותב החכם חשלם גם ישיש כמהר"ר דוד ו' ייחיא
ול בכ"ר שלמה נ"ע בהקדמת פירושו למשל קראו קב ונקי ..."
על פי ערות זו נאמנה, כאשר בא רבינו משה פרנקפורט להבאי
חרת מכש הדפוס זה הפירוש פעם רביעית בשנה חפ"ז בקרית
אםשטרדם, רשום בכתוב אמת ברשימת שמות הפרושים בחלקה חלק
רביעי מקהלה משה. פירוש קב ונקי למה"ר דוד ו' ייחיא ויל.
על כן נפלאה היא בעניין איך החכם די רוסי, אשר ראה דברי משה⁶
הלק בעצת רושמי רשותם ספרים אשר לפניו ליחס הפירוש היקר הזה,
לאיש עני ואבען אשכנזי⁶, אשר ח' כשבועים שנה אחר צאת פעם
ראשונה פירוש קב ונקי לאור עולם.

⁶ מחלק יראה סקולה נספחו על המחברים ועל הספרים העבריים ערך
ביבליות נזקן.

⁶ זותם כישחת מטלות וולפים טויות ח' כל מטלתו על קלפי הענלים,
וילן ונען מד כיוס רצימחים נכתנו על ידי חכמי הנולדים שלא ליה ידע
וליה ייכנו ספרי יאלל' קרל' פון מלנץ יוכדים ח' כל ימצעו מהליכם
ומונתקים דנרכיס נלי' חי' נק' : נמת' ז' ימל מלך לזכם מהד מטלות
על' נראל' קסל' יומכו עיל' וועל' וספ' נידס לכתות עליים. ומד' עכלו
גניר מנונוכ' נמת' ז' כלים הקפל זנדי', וזה צמו' לאב קלט' לו נבעל
פסמ' :

"חלהלים עס זכי פוליטים. למן לאכלה כדיוק מלך נמלת עס' מיט' נקי'
'עס קלו' פ'ילוט לכ' גודל קב ונקי. נמת' ז' ל' פ'ק פה מנונוכ' עס'"
„כ'זותמים.“

נסוף כקסל' נמלתו הטעולים הולכים נלזון לאכנו מגונגים מלך.
ענו מיזט ווידן באעניך, חייך ימר בוינקי פושעניך חונך דריית הונדרט
חויך נלוון חוכר נוואחנגב נו' בעטטענים דער ווועט. ח' פטח וומטונג
עמפלר, מיז' נחאו רעט בזונערנטן אהו, קטנאל' לי' שלום בכמר אברהם
ויל'. דירך הנט דער טומטען."

וונס מדכלי חד' כזותמים סאלט, כמדפ'יך יוקף נכפל יעקב מפלונכ',
מלך כמכ' הקדמה ל圆满完成 זה, נוצע גאנל' לזון לאכלה קוט' ל' מלייאו המליך

עו"ד חכר הרב החרטן דוד שלפנינו, חמישה ספרים אחרים יקרים
מאדר במציאות. הראשון נקרא לשון למודדים בדרכך לשׂעכרי, חכרו
בלישבונה לקרווכו אשר שמו בקרבו, החלמיר הנעים רבי דוד ק' האלוף
הטפסר דין יוסף ז' היהיא. הספר שני שם שקל הקורש יכונה
הוא במלאתה השיר בקצער. שני ספרים אלהו נרפסו יחד שני פעמים
בעיר קונשטייניה, ושני דפוסים נמצאים בכית מדרשי, הראשון הוא
משנה רס"ו, כאשר כתוב בסוף הספר.

"הסכם לבב האחים המוחוקים ר' דוד ור' שמואל בן נחמיאל
„להדים אלו ב' החכורים. ותשלם המלאכה הזאת כי'ת לירח אלול
„משנה יוזן לפרט אלף הששי, פה קונשטייניה רבתיה אשר חחת
„סמליהם הארון שלטן כי'ת ירום הדו...".

הרפוס השנייה נשלה בكونשטייניה קריית המלך הארי שולטאן
שולויימאן ביום ג' יא להזר ניסן שנה הש"ב בכיה אליעור בן ה'ח

ועיקל כמפל ליינו לול למומ זמכ מתרלבט לdon חכם למחים הליכו נחול
לזכני כלוי, אבל מלפמ פעם לרזומת מה וויליהה זכת ז'ב ע"ז מלען
כל יען ליט פלען. מאנס געל קלוור פירוז מה נועל זס ממלחן.
וימכן זכהות מעניך לוי על קומוליט למלו, וזה העני צלום בן חיליכס,
בי חולצת הענן וככלהת קלון מקול פירוזcosa לאער מענט סליחות וויתל
מענט בכמותר, רליי לפיס חזכני כי'ים נאס אער כגען ידעטעס וועלני
סמתס פה למצל. כי'ם כהן ז'ז סיינס, קלאנן חרב נס להזוס ספער
תכליס כל גאניזט ספלים, מענט ידעטעו געלן עברי לך תומל ההס
ק'ן ונקי זאנען הספער לעם עלהן וקדוד לקלוד פירוז קו'ן וכק'ן, וג'ה
המלחו לעו לאער ידע מענקום מהר כי' ט פירוז מסלוי אנטיל זסנו
ז'יליגן ק'ן ז'ינק', וחאנז מוחכם פגול צפירוז פצלי, יהא מצען געל
פירוז תכליס. וילחו זוה צחי טעות אהוד, גען קול פירוז תכליס
נקילע על זס פ' טצלוי, ווועט פירוז מצלן נקלע על קול פירוז תכליס.
וות' הענות הטלה נמלחו נכל רוצמי לציגות ספער יסודים עד החקם
די רומי, אבל פענימס מתן נסבלו הממל צפירות טצלוי מנכ' צלום
כל חכראס, זאניס כחדן נזונחים. וכגעתק ספער מלון חיטלק
ללאון מזכנה, אבל עזב מלוחתו בחומרה פרולס, מוקפות ומגרעת נבד זא,
חלוף זינעה נבד זא, סוקץ על נעימות חמילן, נזקום מהר (ז' רפ'ג')
בגעתקה) ספק זס צלום לעם צלמה, זנקום מהר (ז' רפ'ג')
האנ, בן חיליכס צלום, מהת צלום בן חיליכס. זונמכו קס זט
מכין, כל מזח זטו על צפתין נסגיל בכחו, אבל בגה דכלי נעל כמטתק
בן טבריכס צלום נסגיל כרכס צלום, זיקם פירוז מצלן כל כתלים דה
טכנ' יחייט צלנו, למיליכס צלום וכוקז עליו לטעו צפירוש זוה המתהיל
ק'ן ונקי מזקם נויניליה זמת ז'ז, מקום לאער מלחתה בדרכו הענני
על קתילין כי פס בענאליס זגה מהליין!

גרשם שתנצינו זיל איש שונצין. במצוותה ובחוואותה בן בנו של המחבר,
חכם הרופא יוסף ז' יחייא.

ברפום האחרון הוה נמצוא בהחלתו ספר לשון למודים שיר להחכם
חמלל ח'ר שלמה אלטזלי, אשר הגיה החכמים הנודרים והוא לך לו.

ראי פֶּרֶר גְּרוֹל עַרְךָ וְנִפְלָא.

אשר חבר וסידר רב־יזהורים:

גְּרוֹל חֲכַתָּה וְשִׁכְלָל טֻוב וְצַדִּיק.

שְׁמוֹ רְדוֹר מִפְרָסָם בְּחִסְרִים:

אֱבָן יְחִיָּא בְּטַשְׁפָחָה גְּבוּחה.

וְגַטְעַ בָּזָ קְפָרִים עַם גְּרָדִים:

לְתַלְמִידֵךְ תְּפִסָּם לְבָב וְשָׁלָם.

קְרוּבוֹן מִטְשָׁפָחָת נְנוּרִים:

הַרְפָּשָׂה נִנְלָא יוֹסֵף בְּהַונְזָן.

וְשִׁמְשָׂו אָזָר בְּזֹהָר בְּרַכּוֹרִים:

וְשָׁם לְבָזָ לְחַגִּיהָז בְּבָזָז.

לְהַאֲלִיל מִשְׁנִיאוֹת טָאוֹרִים:

מִצְאָם בְּרִפְפּוֹס רַאשָׁוֹן וְהַיָּוֹן.

מִכְוִיסִים בָּזָ וְלֹא הָיוּ טְזִירִים:

וְזֹא נִקְרָא בְּפִי כָּל אִישׁ וְחַכָּם.

בְּשָׁם סְפָר וְלִשְׁזָן הַלִּיטּוּרִים:

בפטוי הספר ש כל הקודש נמצאה וההערה הואת מיד המזיא לאור.
”וכשם שוכנו ה' והשלמנוהו לשлом, כן זיכנו השם להשלים ספר
זה לה לדוד, שהברכו הרב המחבר ספר זה...”

הספר תhalbה לדוד הוה, הוא ספר שלישי מתחמשה ספרים שוכרכו
למעלה לzechם שלפנינו. זה החיבור נזכר מבעל השלשלת,²⁷ אשר
כחב שלא השפיק להשלימו, אך לא כתוב שהרפיסו בكونשנטינטיא, כאשר
הביא בשם זה והחכם דיו רומי בספריו על המחברים ועל הספרים העבריים.
ואיתו לבעל שפה ישנים²⁸ שכח שספר זה לה לדוד נזכר והוא הוא
על עקרים מהתורה ונחלק לחלקים ולפרקים, והחכם דיו רומי חילק עליו

²⁷ דן ס' ג' ע'.

²⁸ ערך דוד יחייא בר שלמה, דן ק' נ' מקפו.

²⁹ דן פ' ק' ט'.

והרבה תורה שם כל ימי חייו על הדarmaה. ומידיו אויר ורוע לשינוי ל' חורשי תורה שבבעל פה בקהלות ישראל במלכות הונגריה".

ראיתי בשער הספר לשון למודים שבעל המוציא לאoir מדבר בשכח דרב חם נ' חייא ווילל אותו לעני העם לאמור, שהיה ר' כולם ושלם בכל חכמה. ובଘלה ספר שבעה עיניהם, יסופר נם כן חלה רבי חם שהיה חכם כולל ורב גדור. וחדר מזה נמצא רשום עליו בספר חמלה ישרים, אך בשום מקום לא נזכר שהיה הרב מרופאי המלך, או שהיה יודע מאור תורה הישמעאלים עד כי באו שופטיהם להזיען אעלם בפסקין דיןיהם כאשר העיד עליו בעל השלשה".

אמנם היה نوع לבעל לשון ווילר צחוח; ובכל ממשי כהו היל בדריכי הרכנים הנගלים הקדמנים. הא לך דברי ה' ר' בנימן כ' אברהם מוט אל בהקדמת הספר חמלה ישרים, והוחבא למלعلاה. "באננו שמענו ואכזינו ספרו לנו מעלה והוא הרב ביפיפות, הוורז'ו, וחסידתו ופרשת גדורות יחסו וידו החזקה בחורניות, וכל מעשה תקפו וגבורתו בכל חכמת היינזיות, ועל הכל און וחקר וחיקון בגمرا טשלם, ממשלות בוכין וממשלות שועלם. ובכל הפסוקים נשא ונתן כהווית ופלפולים, חביבות חבלנות חבלנות מלחהה בהווית דאבי ורכא, גיגול מרגהה, במעשה בראשית ומעשה טרכהה. שפתוחיו ישבחו את מעשה ידי יהלו. בשערם המצוינים, ה' קוזשי עליונים. בני אליט חכמי דורו המת הנගרים האדרים אנשי השם הרבנים, כולם כמורה ופחד אליו עונים, אף אם ארצת ישתחווו, לו כל מלכים פחות וסגנים ועפר רגלו ילחכו. כל דבריו על ר' ראשם עתרות ודבען, כל גינוי לא ימצאו לו מכשול עון. והרבנים עתיקים כורדים מהווים צמר צהר וכיין חלבון, לחכם לב יקרה נבן .."

"ספריו זה הרב רבנו מספר. הוא חابر, פירוש גדור על הר' י' ויל, חשלום ההלכות אשר לא השלים ה' נסים. ויל וקרא שמו מעשה נסים. וספר אחר בהלכות שפירוש ה' נסים, וקרא שמו על הניסים. מתוחה עם הר' י' בפלפול עצום. וספר גדור על ברוב דין נمرا, ומוכירו הרבה פעמים בthesesות ושאלות, חבורים תשוכות אלפיים ולרכבות, וחרושים ופירושים, ונשאר מכלם כלל,

“כִּי כְּשָׁרִיפָה אֶחָת שְׁנַרְפָּה הָעִיר אֲשֶׁר אֲכַלְתֶּם, תַּעֲנֵי הָרָב זֶל רְאוֹת,
וּכְלֹתָא אֶלְיוֹם. וַיַּהַל מַאֲד מְהֻמָּרִים פְּסָקוִים וְחִדְשָׁיו וְיִתְרַחַן הַחֲכָרִים,
וּמְדָאָגָה מַרְבָּב נְשָׁבָר לְבוֹ בְּקָרְבָּו וּרוֹחוֹ שֶׁבָּה אֶל אֶלְהִים, חַנְקָבָה...”
וְהַנָּה וְמַן הוּה שֶׁל הָרָב חָם ז’ יְחִיָּא לֹא נָגֵר, אֲךָ
מְדָבֵר בַּעַל דְּכָרֵי הַשְׂעָר מְסֻפָּר לְשׁוֹן לְמוֹרְדִּים דְּפָום שְׁנִיתָה, דַע
הַקּוֹרָא שְׁבַשְׁנָה וְשַׁבָּב כִּבְרֵי נָאָסָף אֶל עַמּוֹ. וּמְלָבֵד וְהַדְעָנוּ שְׁבַשְׁנָה
רְגַעַת הַזְּעִיר לְאֹור סְפַר הַיּוֹסֵףָן עַל סִדְרֵה הַסּוֹפֵר לִיאָוֹן אַבְנָן
טְשָׁקְוֹנוּ, המְשֻׁנָּה מְדָפָום מַנְטוּבָה. וְהַהְרָמָה אֲשֶׁר שְׁלָח לְפִנֵּי הַסּוֹפֵר
הַמָּהָר דְּכָרֵי בַּעַל הַמְּסִדָּר הַנָּגֵר, רַק גּוֹרָע מֵהֶם עֲנִינִים רְכִים
וּרְכִים עַל אֲוֹרוֹת הַסּוֹפֵר הַמְּפֻרְבָּת הַלְּהָה, אֲשֶׁר הַנָּם בְּכַחְבּוּבִים. וְכַשְׁנָת
רְבָץ חָום שָׁמַׁוּ עַם הַכְּמִיָּה^ב. אֲרָצָה עַל הַרְפָּתָה סְפַר בְּדָכָת
אַבְרָהָם לְרִ' אַכְרָהָם בָּרְ' שְׁלָמָה טְרִיוּשָׁ צְרָפָתִי.

וְהַנָּה מִכָּל סְפָרֵי הַגְּנוּכִים לְמַעַלָּה בְּדָכְרֵי רַבִּי בְּנַמְנָן מַוְתָּאֵל, לֹא
נִשְׁאָר כִּי אִם מַעַט מַעַרְבָּד וּמַמְּהֻדָּרָא קַמָּא, וְהֵם רִיגְזָה חַשּׁוֹכָה אֲשֶׁר
נִרְפֵּם בְּקוּבָּעָן חָומָת יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּם אַהֲלֵי תָּם. וְהַגְּהָוָת הַרְּיִי^ג.
וּמִפְּרָשִׁיו, הַנִּמְצָאוֹת מִכְחָב יְדוֹ סְכִיבּוֹת הַלְּכָוֹת רַב אַלְפָסִי.

הַאֲחִים הַחֲכִים וּוּדְרוֹפָאִים הַרְּיִוְסָף וְהַרְּגָדְלִיהָ ז’ יְחִיָּא,
הַיּוֹ בְּנֵי הָרָב רִ' תָּמָם. הַרְאָשׁוֹן רַופָּא מְשֻׁנָּה לְמַלְךָ הַגְּדוֹלָה שְׁוּלִימָאָן,
אַחֲרֵי אֲשֶׁר שְׁרָת אַדְנָנוּ יִמְסָדָם רְכִים בָּא עַמּוֹ לְמַלְחָמָה וְמַתָּשָׁם לְדָאָכוֹן
נְפָשָׁת הַשְׁוֹלְטָן וְכָל שְׁרוֹיָה, אֲשֶׁר אַהֲבָו אֶחָתָה נְפָשָׁת. נִמְ רְכִים
מַכְנִי עַמּוֹ עַצְבָּו מַאֲדָכְשָׁמוֹ מַחְתוּוֹ, וּבִיחוּד מִשּׂוֹרְדָה הַיקָּר סְעִירָה לְוָנְגָנוֹ
אֲשֶׁר נִשְׁאָר עַלְיוֹן קִינִים וְהִי, וְהַנָּם כְּחָכָםִים עַל סְפָרוֹ סְפַר גַּמְנִים.
כִּי היה הַרְּיִוְסָף אִישׁ חַי רַב פָּעָלִים וּמְשֻׁעָן עַוּ לְכָל חַכָּם וּמַשְׁכִּיל,
וְהַזְּעִיר לְאֹור בְּמַמְנוֹן זְהָנוֹ סְפַר שְׁבַעָה עִינִים, סְפַר לְשׁוֹן
לְמוֹדָרִים וּסְפַר שְׁקָל הַקּוֹדֶשׁ, אֲשֶׁר זְרָחֵי לְמַעַלָּה פָּרָק שְׁנִי וּפְרָק
שְׁלִישִׁי.

הַרְּגָדְלִיהָ ז’ יְחִיָּא אֲחִיו נִמְ הָוָה הָיָה רַופָּא וְחָכָם שְׁלָם, לְפִי
עֲרוֹתָה בְּנֵי הָרָב חָם ז’ יְחִיָּא הַשְׁנִי. אַחֲרֵי דָרְשָׁה חַכְמָה וּמַדְעָה בְּעִירִי
שָׁאַלְנִיק^ד, אַנְדְּרִינוּפּוֹלוּז^ה, שֶׁבָּשְׁנָה שְׁחָ' לְעִיר מַולְדָהוּ קוֹנְשָׁטְנִיטִינְג^ו הַ
הַמְּעֻטִּירָה. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר בֵּין אַחֲתוֹ הַ ‘בְּעוֹשֵׂר וּכְבָד’, וַיַּחַן אֶל לְבָוֹ
לְאַסְפָּה אֶל בִּיחּוּ מִן סְפָרֵי הַחֲכָמָות שֶׁל חַכְמֵי מִזְרָחָל וְחַכְמֵי עַרְבָּה,
וַיַּצְאֵן עַל סְוּפֵרִי הַסְּפָרִים לְכַחַב לוֹ כִּי כָל מָה שְׁלָא הָיָה לוֹ. וְעַד הַיּוֹם
בָּמַצְאָוָב כָּל גְּלִילָה מִלְּכָוָת חַגְרָמָה מִסְפָּרִים הַאֱלָהָה, וְהַחָכָם אַלְעָוָד הַלְּיִי
בְּכָוָנה דְּקָטוֹרָו לְיוֹא מְלֹנְדְּרִישָׁ, הַבָּיא מַאֲלְכְסְנְדְּרִיאָה שֶׁל מַזְרִים חַמְשָׁה

ספרים של ראכ'ע אשר נכתבו בשנה תש"ה לישורו העולם. גם עני
ראן באוצר ספרי אורטוריא בפאריש רבייה אמר בסבה
החכליות, ובאור הכהה הדברי להחכם שם טוב בן יוסף
בן שם טוב, אשר כתוב לו ה'ר יוסף בר אברהם קרובי שנות
הש'ב בעיר אנדריוונפולו, וספר הגיון לאבונזר אל פרבי, שנחשה
בקונשטייניה העיר, נכתוב ע"י הסופר קרובי ונא והוא בעצם העתיק
לו ספרים עתיקים ומהם הנගות על הר'י'ף שהעהיק אותם מספר כתוב
יר, אשר זכר ה'ר בנימן מוטאל.²²

וכח בספר השלשלת שנרג החכם גדרליה ז' יחייא בשאלוני
בק'ק לישבונ'ה וגם בكونשטייניו בק'ק פורתוגוינו'ש. ובעיר המלוכה
קונשטייניה הוצאה מות ונזכר בשם טוב כאשר יראה הקורא מרבי
המשורר וודבר צחות סעריה לנונו, אשר קונן עלי' קינה והגה בספר
הומנים.

ואלה עצמאי רוז גדרליה ז' יחייא נתעי שעשועים ורע ברך ה',
אשר השאיר אחריו לחפורה משפחתו ובית אבוחיו. וכברט המכבר
רוז חס ז' יחייא, והצעיר רוז משה ז' יחייא. שני האחים האלה
נטו אהלים בכפר פליישטריה' קרוב לעיל שאלאני'. שניהם היו
עשורים גROLIM, ונליכים מפורטים, מחויקים די. חכמי דורם בארכני

²² זמות הקפלים קאללה, לפ' מה כתוב חלי' החכם גנוכו, קט. מפל
יסוד מולדת, פפל הגם, מפל יסוד טספל, פילך עס דתי מתרכזות,
ומפל כל' נחותת. נקוף מפל יסוד מפל מלמו מדגמים קאללה.

מפל יסוד מפל נכס, צפח ותקלה לנחלות הטולס

نمפל תפלחת המתיכלים וממלת תלמידים

כר חולין וכר חכון כר' גדרליה ז' יחייא ילו'

קסים יזכה למלוד וללמד לפקין לוסרות

ויקיים בו מקהל כתחות עם ימאות מפל כמתולה הוה

מןיך וגנית בו ייחס ולילך חמן.

ונקוף מפל כל' נחותת, נמלת הטעורה הולת.

נאנס מפל כל' הנחתת, מסלה לנдолה עולם נמלת

_nmלוות תפלחת כחולים וכדלים, צפח וס, המתיכל'

ונכוון כר' גדרליה ז' יחייא ילו' יזכה למנות נמותות

מלחים לנמא וללמד לנמא ולנענות ומחן ה' ילו' ימלך

נמלת ייכון זמת כ"כ.

"ועל נמלמו הם (עם כ"ר מס ז' קי"ט) נס"י' מהר, הנגות מכתב

יד ה'נו', החכם נכסם כמ"ל נדלים ז' ימי'ולס'ק אנטמק מותם

מקפל ב"י, המת יתלים נסדקמה.

כperf זהב. ומה גם דון חם ז' ייחייא אשר היה הוא עצמו איש מבין
ונבען דעתו אליו שלחו חכמי דורו שורדים ומירוחות, אשר רבים מהם
עדינו צפונים בסתר גנו בורליאני בקירות ספר אוקספורד. ואני ראייה
אתם בעני מרי הלכתי שמה לראות קבוצת ספרי ר' ד' א', אשר נמצאו
שם. מהם שירים אשר עשה לכבודו המשורר הנזור ראובן ושר
ושיר אשר שלח לו משאלונייך ז' ז' ייחייא.

בימים ההם הוואיל הוכח חם ז' ייחייא, לאסף ולקבץ פסקי
אבי אביו הרב חם ז' ייחייא חזון, והגהתו על הר' פ'. וידר עקב
נד ויאמר, "אם יהיה אליהם עמי אשלים ספר הלכות רב אלפסי
בוחלת השלימות, ואדרפס שני ספרי בעל הרשלמה ומסכת נרדים
ומסתכת בכורות שהחhil אוחם הר' פ' ולא השלים וסיימים אוחם
הרמץ", וספר אחד להראבא' מציג לר' אלפסי ומשיג לבעל המאור,
ובספר והוא חדש ופסקים לנולי חכמי צפת ופירוש הר' למסכת
כחרא מהלכות הר' פ' ומגהות והנמנוקים בספר הרוב זקי ובספר
אבא מורי ואדרפס הכל מצורף לפסקי זקני אשר שמי בקרבו ורב
חם ז' ל... "

והשלמים מלאכחו בשלוחיו אלול שנה נרננה. אך בין הומן היה חלה
دون חם ז' ייחייא וייה בהכבוד עליו חליו קרא את שני תלמידי חכמים
משאלונייך ז', אה רב אליעזר שושן ואה רב מאיר יצחקי, ויצו
עליהם לשלם אה נדרו אשר נדר ולהדפים הקבוע היקר, אשר יצא
לאור ימים רבים אחרי המאסק והמקבע, על ידי רב' בנימן בר
אברהם מוטאל, בעיר יונישיא, שנה שפ' בכתה דפוס יואן קיאון,
במצאות השרים פיטרו ולורינטו בראגנארדי.

ואת אחריתו دون חם ז' ייחייא השני, איש חם ויישר היה כל
ימיו, ירא אלהים ואוחב הכריות, רודף חכמה ודעיה, ובין נרבי עם
שבר גם שם. ואולם אהיו דון משה ז' ייחייא, עמד במקומו, כי חי
ימים רבים אחרים. גם אחר בנו העזיר הנכבד והזiker לא קם כמותו
במשפחותו, אך טרם נספר וברוי ימי חייו ופעלוותו המהוללים, נאכיד
מעשי קרוביו בארץ איטליה.

פרק חמיש

כבר זכרנו למעלה כי בא תשר דון יוסוף ז' דוד ז' ייחייא

לפיהם^א, הוא וביתו בא. בעה הhai (צמ' ל"ד) היהה העיר הווא
מלאה מאנשי מלחמה קארלו מלך צרפת אשר עלה על אלפוני מלך
נאפוליאן.^ב ולבסוף הטרפחים את בני ייחיא, ואסרים בנהנים
ועונם עד שהוציאו מידם ממון נמרץ.^ג אחרי כן ויעבו יוסף וכינוי
את פיס'א לכת לפירארה. גם שם היו לבו, כי אדרון הארץ דבז'
אתם קשה לאמור. „בני מות אתם, כי עורכם במונכם לאנושים
המידדים, פעם אחת וארכעהים...“. ויאסרים בככלי בחל, וופלטם
ה, ויצויא ממוגר נפשם בפדרון שבעה אלפיים והובים, מזחב פרויים.^ד
ובכל זאת לא מנע יוסף לשבה בפירארה העיר ימים רבים עד יום
מווחו, שנה רג'ה, והוא בן שבעים ושחים שנה.

אחריו הודיענו דברי ימי חי האיש גדור אשר היה כל ימי לסתה
לבני ישראל ולמנון עם יהודה, נשיע לפני רקורא חולדות שלשה בניו
הנקרים. הראשון רודר, הוא הרוב החכם רבי דוד בן יוסף ז' ייחיא,
אשר עודנו בliestbenig'ה למד חורה וחכמה, רקדק הלשון ומילצת השיר,
MPI המלמד לחועל החכם השלם ר' דוד בן שלמה ז' ייחיא,
בעל מחבר ספר לשון למודים, אשר חכר לו לשם. וכן במקרא
בשם של וועת, וכתלמוד ופרשיו באדר היטב. ומידר המלוכה
פורטונג'ל בחת עם אכיו ואחיו לקשטילוי'א ומשם לאיטליה. ואשחו
רינה אשוח חיל ויראה ה' לכשה בגדי אנשים וברחה נם היא עמהם
בסחר, כאשר יספר ממנה בנה יוסף,^ה ואלה המה אמרתו ומליצתו.

„גם הכת אל מקבת בור נקרת הורך, הקדושה דינה אשר בריחותה
,,בכ' עשרים ושלש שנים הרה מתק', כחרש הראשון להרינה בהרגניתה
„בי' אנשיה היו בוחום לקדש ה' אני ואני, צעה אל אללים, אני
„הושאעה נא. ולכשה בגדי איש ורדפה אחריהם ונכנסה בלאט בספינה,
„ושמה אתה עצמה הטמינה, ולא הרגינשו בה עד הייחם בקשטיילוי'א.
„ומאי שמחו אנשיה למולה, ועמדו חמשה הדרשים על הים בלי אכילה
„בשר וועף וענלה, כי לא יכול לשחות להיות הוכחה זר בעני. מלבד
„האניה גדוולה, וריח הצל' אש שהוא הם אוכלים מבשר נבלת, היה

^א מולך מלו, נקדמה; לנו כיימים ליוסף כמאנ', דט כ' ע"ג.

^ב מולך מלו, סס.

^ג תולח חול, נקדמה כונכית; וכעל קלקלת ז' ס' ע"ג כתן להבן
אגדות מפיילטה קובל נאל יוסף וכיימו נקבן פלט יפות כי צנע מל
יופי מעלהו נפלטונג'ל. וועות נילו.

^ד תולח חול, נקדמה.

„מכלול רוחה ורוח העובר אחת שכמיעיה ונפשה נכהלה. והסכמה
„למות שם ולבלתי חלל את ה' קדשה בגיליה. ובעיר פיס' א' כשלכדו
„אנשיה מצרפתים, אנשי רמים גוי כרחים, והיא הרה מששה חדשם
„נאוחים, השילכה עצמה מעל גג הבית עשרים אמה על הרחפים,
„סדי למות בקדושה, ונטמנה באחת הפחותים. הרכה והעוגנה אשר
„כף רגלה לא נסחה, ולגזרות ישועתו כוחה. וכחלתו עליה יצאה
„שם בקדושה, kali מום וחסרון באבריה רק בריאה וטבה ועינה לא
„כתחה. ובסוף החשעה חדשם בעיר פלורינציא"ה המליטה זכר אותו
האיש שרשומו ניכר .."

ومعир פלורינציא"ה הילך דור ז' ייחיני לאנו בעיר וירונ'ה ואח'כ
בעיר אטול'ה ושם נתע אהלו עם אשחו ובנו. וידי שנה רעה נקרה
לכוא לנאפולו"ש להיות שופט ודין קהלה ישראל במלכות הדוא. ויעבור
עליו שם בעשרים וחמש שנה, עד גלות ישראל מארך נאפולו"ש,
שנה חמישת אלפים ושלש מאות לציורה, יושב לאימול'ה מקום אשר
נאר שם בחילה. ויאאל לשכת בעיר ההיא כשלש שנים וימת שם בשנת
ש"ג זקן ושבע ימים.⁸² ועמו חמו למודו ונאספו חבריו אשר כתוב
בחקרות חכמתה וברקוק הלשון וברבבי השיר בקוצר.⁸³ ולא נשאר
לנו כי אם למוד אחד אשר הוכא על ידי בנו בהקורתה פירשו על
תגליפ, שיר מ"ט בתים וכבראשי הזרועים החומם
דור בר יוסף ז' הייא יצ'.

וחילתו.

רת אל בחוץ תרוון.

בסוף חמישה חותמי חורה עם חרגם ופי' רשי⁸⁴ דפוס אשכונה שנה
תג' א' כדפוס הרכب אלעוז, ושיר משבעה עשר בתים, בראש
ספר למורים, חחלתו. נחן ה' לי לשון למומדים וכו'. שיר אחר
מל"ט בתים מחללה: אל'יכם עובי דרכ' גנו', נמצא בסוף משנה
חרוה לרמכ'ם עם פי' המגיד משנה, הנחות מיטומנות, השגות הראב'ד,
ובאוור מגREL עוז, דפוס האחים מחוקקים ר' דור ור' שמואל'ן' נחמייאש,
קונשטייניה העיר גנדולה אשר חחת ממשלה המלך השולט ביזיט
שנת הרס"ט, וקינה. יקרה טמ"ט בתים אשר קונן על התגורש
והשמר מלכות פורטונא"ל שנת הרנץ', כתיבת יד, חנני אלהים בה,
זהות חחלתה: אעורה יגוניים. אפליג בקינים.

⁸² סמל כללת, דף ס"ז ע"ט.
⁸³ זס, זס.

והוא גם הוא כחכ אל רבי מאיר קענאלנסונג אודוות המורה רוח מקהל אוטרנו^ז, בשנה יפר'ח, כאשר נזכר בחשוכותיו.⁸⁴ והר'ס מכנה אותו כחר אהובי הנאוון ר'ם כמהר'ד דוד יחייא י'ז.

הכו השני של השר יוסף, דzon שלמה ז' יחייא, בן משכיל נבונו דבר, אשר אחריו ביאתו עם בני משפטחו לאיטליה, עזב בית אבוחיו ללבת להונרטה, וויאל שלמה לשבח בא רודיש עד בא יומו וגניע גובל קע חייו, יד' ימים לחודש סיון שנה חמשת אלפים רצ'ג.⁸⁵ ובנו השלישי של השר יוסף, דzon מאיר ז' יחייא, היה כחוקם חכינה מלא יסודות שפה עברית, ובשיר לשון עבר. ובספר הכוורי, דפוס פאנו שנה רס' על ידי גרשום שינצינו, נמצא ממנו שיר בשכח הספר הלה וההחלתו:

פה תלמו לקראת נחשים חשים
תפנו לקוסטים על לחשים חשים.

וגם הוא עזב בית אביו אחר בואו לאירן איטליה והתיישב בעיר אוילנ'א, שם היה מנוחתו בכור, בשנה ר'ז, ולא השאיר אחריו בן וכות.⁸⁶ עד כה דרכי ימי חי' בניו של השר יוסף. עתה אספר חולדות שני בניו אשר שמו בקרכם. הראשון החכם רבי יוסף בן דור ז' יחייא, אשר זה פעם הרבה נשאתי את שמו על שפתי. הוא היה במעי אמו כשבחרו הורי מפורטוג'א⁸⁷ לקשטיליה, ומספר'ד לאיטליה⁸⁸ ושם נולד בעיר פלורינצ'א⁸⁹ שנה ר'ג'. ומעיר הזה בא עם הוריו לירונ'ה ושם לאיומלה⁹⁰ עיר ואם ברומאני⁹¹ אשר חחה ממשל האפפיאור ושם נתרగל על ברכי אביו. ויגל הנער וייה לבן משכיל וחק הרעין, וילך ללימוד בישיבת הרב הגראי רבי יהודה מינץ בפרוכ'ה.⁹² ושם הפליא עד מאר, וייה לחולמיך מבץ, יודע החולמור, וمبין הלכות וודינס.

מקע ימים נשא אשה, אשר נפשו חשקה בה ושותה אביגיל כת דון גדרליה ז' יחייא כמש'א דפישק'א, וישב בכיה חמיו. בעת ההיא החל לפרש בכאר היטוב מקראי קודש, אשר כתב אחריו בן זכרון בספר,

⁸⁴ סיטן מ'.

⁸⁵ ספר האלכלת, דף ס' ע'ג.

⁸⁶ סמל כמכי, דף ק' ט' ע'ג.

⁸⁷ בן בתן געל האלכלת דף ק' ט' ע'ג, ולס ז' לכהמן לדמיו, לין לחטול למד למניינו נגעלוין, כי כלע מטה נפטל נהיות ז' יוסף ז' דוד ז' ימי'ל ז' י' ז' זים.

וירא כאשר ארכו לו הימים בכיתה רון גדריה, וישב עם אשתו לעיר מולדתו אימוליה, ושם עסק כמשא מלך ושרים מהניות וסחרות, כאשר הוכיר בסוף פירשו על חמש טגלוות.⁸

הפיירש הזה השלים באימוליה ביום י'ז לחדש שבת שנה עורי' מעם ה', ועש אומו להפיק ולמלאות חזוקת האלוף הנעללה רון גדריה ז' יח'יא חמוי, אשר זה מאן אמר את לבו לאטורה כי יקבע אה עחי למלך החורה. ויכוחוב על ספר הפיירושים וכיוראים אשר שמע מפיו ביהתו מושבי שלחנו, כאשר החנצל המחבר בסופו. ושם מרכה לספר שכח האפפייר קלימינטו והרמן על ישראל.

בתויש אב משנה רפ' הנכורה, אחרי אשר עלו על קלימינטו האפפייר והשר צבא בורבן עם חילו ולכד את רומי וכמו אומה גם יהודים שהיו שם נחנו לשלל,⁹ השלים פירשו על החלים, וכו'

בסופו סוכר המאורע ההוא ברכבים ראה:
 "זהה השלמה ערבית שכח נחמו י'ד אב משנה פוז' נמן לאבינוים אשר ברומי, מרת הדין. כי היבאה ה' על האפפייר קלימינטי אורוננו, נוי עז פנים מקצה הארץ מספרא' ואשכנז' יוכאו על העיר בטח ויהרגו ושללו ולא נמלט מהם איש ובוחכם ק'ק' טרומי ספו חמו מן בלחות, מי בחרבומי ברעבומי במגפה. והנשארים לעבדים ולשבחות נמכרו. ואותנו אשר תחת משלחו הוציא מחוק ההפיכה אחרי שהשינו את

קובעתם כס החערלה מהצורות אשר עד ים נתניה...
 ולהשוכת השנה הזאת, בר' מרחשות רפ'ח, השלים פירשו על משל', בעיר אימוליה, אטנם לאיזה זמן אחרי כן ברח שם מפני המגפה שהייתה באימוליה, למש'א דרישקי' ואיש בכיה חמוי, ושם כליה בבחן חמצות רפ'ח פירשו על ספר דנייאל כאשר כתב בסוף הפירוש ההוא, ואלה אמרותיו.

"חם ונשלם שכח לנעלם. והיתה השלמה כהג הפסח שנת י'ר'ח בימי צדיק. פה מש'א דרישקי' באיזה האלוף חמוי ורודי רון גדריה ז' יח'יא, אשר תחת משלחת הרוכום מפירארה י'ה בכריי מפני לעלפות המגפה אשר ברומניה ארץ מגורי...".

בשנה רפ'ט, חבר פירשו על עזרא ונח מיה; ובראש חורש אב מהשנה הזאת, השלים פירוש דברי הימים וכל הכתובים אשר

⁸ "מְשָׁלֵחַ לְכִי, לְכִי סְמוּךָ לְעַכּוֹלֶת סְעִלְבִּיס, וְסְמִיכָת סְמִטּוֹנָת גּו', וְלְקִוִּי טְלוֹד נְנַטֵּל מֶלֶךְ וְאַלְמָס נְמַכְיָות וְסְמָלוֹת...".

⁹ דנלי סימיים ליום פכהן, דף ע'ק.

נרכשו יהדי מער בולוניא^ה שנה רצ'ח כחכניה פולו, והור ונרכשו
פעם שנייה במרקאות נחלות בדרושים אמשטרדים.

עוד יצא לאודר בעיר ובשנה הנוכחות ספר תורה אור, בו יhabar
דאושר האחרון אל הנפש וענין נן עדן וגיהנים וועלם הבא ושאר
דברים רבבו המעללה. ויחלך לע'ח פרקים. גם זה החיבור נרכש פעם
שנייה, בעיר יניציא^ה שנה כי ב' ישמ'ח לבינו, על ידי אותו אברהם
ויננס שהיה מקרי רודקי בעיר פראג ואח'ב בגליל פרוי'ל בארץ
איטליה אשר בסוף הספר הדרים כל כתבי עדות שהיו בידו.

מלבד אלה החברים חיבר עוד החכם ר' יוסף שלפנינו שני ספרים,
ספר דרך חיים וספר נר מצוה. אך שניהם היו לשורת אש שנה
שיד' בעיר פרוב'ה כשבנה רוכ לחש השוטרים לשורף באש ספרי
התלמידו.^ו ולרוב שקידחו ורב למדו יומם ולילה, השיגו חלאים
רעים ונאמנים עד שמה על פני אכיו בן מה' שנה, בשנה הרצת'
למספר בני ישראל. וכמו עשר שנה אחרי מותו שלחו בנוו את עצמותיו,
כאשר צוה עליהם, לארץ ישראל, וקבעו בפתח ע' הרב הגדול ר'
יוסף קארו.^ו

והנה אם כל הספרים אשר זכרנו ועוד אחרים^ז המלאים כולם

^ו סמל צלצלה סקללה, ר' ס' ג' ע'.

^ו זס, ר' ס' ג' ע'.

^ז בין כתמים שלא כתמו, נכתת ל' י' ר' רכני הייטולה מל' ר' פנלים
בבן פנולוני, על דבר מזפע כתמים, ואצל מלחמים נמלל גנו.

טולטוי/כפליטי, ר' רט'ג למסקל ספלי פענלים, מלאם גס עמכם ממכו.

וחלה זמות כלניים הלה נל' סוד הותיות ט'.

פנלים בבן נ' מנא בבן.

יוסף בנן דוד ז' ימי'.

יוסף בנקול יוסיפ נ' זמושל.

יוקף מין נ' פנלים.

יעבד נ' זמושל מווילטה.

מליל נ' ילחק קלטילונג מפלונגה.

מנמוס נ' ילחק בבן.

מנמוס נ' זמעיכ.

מן חייל.

למה תליה מיili בנן בגלו מכול'ל פנחים תליה נק'ק מנוטפה.

קוי' בנן שלא ט' מונטימטה.

קלוניום נ' תלגאל גומונטנייו מעוננו.

צלמה מן כתלוזים נומינה.

למור ורעה, יחבון הקורא, כי כל ימי שנוחיו של המחבר עלי ארץ היו רק חמיש וארכבעים שנה ורוב ימיו עסוק במומ'ת ולא היה לו רק זמן מעת לקבעו לתורה, או נוכל לקרה עליו המאמר של רב ועירא על ציווא בוה. גע רב יוסף ז' יחייא בחרה וחכמתו לארכבעים וחמש שנה, מה שאין תלמיד ותיק יכול ללמוד למאה שנים.

בן בנו השני של השר יוסף אשר שמו בקרבו, הלא דון יוסף בן דון שלמה ז' יחייא, אשר מת באי רודיש. הוא הלה אחר מות אביו לשלוניקי לנגור שם^ט ובליך ספק הוואידון יהוסף ז' יחייא אשר לקח לו את בת דון טשה ז' יחייא לאשה, אשר נכר אוכור עוד בפרק האחרון מזה המאמר.

פרק שני

ואכינגיל אשת המנוח יוסף ז' יחייא, אשה חכמה וטובה טעם, וידי כאשר מה אישה בעל נערווה ותקם למלאות מקומו, מקום האב.^{טט} ותשלה את שלשה בניה אל ישיבות חכמי הארץ, ואה בנותיה הנ哩לה כשבל טוב והשיאה ארבעהן בכבוד. שמות אנשיהם לא נודעו, גם שמותיהם לא נזכרו, ואולם הבנים נקופים בשמות האלה. הראשון דון דוד ז' יחייא, השני רבינו גדרליה ז' יחייא, והשלישי חכם יהודה ז' יחייא.

החכם האחרון זהה, נולד באימוליה שנה רפ"ט ולמר בעיר פרוב'ה במדרש חכמה הנדרלה חכמה הרפואה, וחכמת החורה בישיבת רבינו מאיר קצאנילנברג רב ומורה בעיר ההיא. ושם נתחרה יהודה בכתה הרפואה שנה שי' בכבוד גדור, לא נעשה כמוותו,^{טטט} (אם יש להאמין לאחיו,^{טטטט}) לשום יהודי לפניו בפרוב'ה. אחרי כן החל לעיר בולנייה ולחת שם אשה, אשר הולדה לו בח אחחת, ושמה אביביגיל. וכן שלשים שנה ואותה הייתה במוותו בעיר הזאת, שנה חמשת אלפיים ש' לבריתם העולים.^{טטטטטט}

ואולם אחיו השני הנדרל ממנה בשנים, רבינו גדרליה ז' יחייא,

^ט קפר האלטם, דן ס' ע'ג.

^{טט} זס, דן ס' ע'ג.

^{טטט} נעל קפר האלטם דן ס' ע'ג מספרו.

^{טטטט} קפר האלטם, דן ס' ע'ג.

הוא הספר היודיע בעל מחבר ספר של שלחת הקבלה. זמן לידתו לא נזכר בפרש, אך היה ימים ושנים לפני שנה ר'ב, עח מהן אברהם רבלטיש, המספר ממנו שהוא או בפירושו וראה שההלך כל תלמידיו הנצרים אחריו מתחו.⁹⁷ מנעוריו נה' לו לשון למורים,⁹⁸ וילך לדרש חורתה ה' בישיבות רבי יעקב [ישראל] פינצי מרקנטה,⁹⁹ רבי אברהם רוגיניג ורבי ישראאל רוגיניגו אחיו,¹⁰⁰ בפריראה. ויעש פרי בחרות הרובנים עד שכבר בכחוריו קודם שנשא אשא החל לחבר בעיר מולדתו אימול'ה, פירוש על מסכת אבות.¹⁰¹ בשנת ש' היה רבי גדליה בעיר רוגין¹⁰² מקום אשר התחל לעשאות ספריו יכונה ספר יחייא.¹⁰³

שלש שנים לאחריו כן בשנה ש'ב החל לכתוב בספר דברי דרישתו אשר רשות במקהלו קהילות ישראל מגילות איטליה.¹⁰⁴ ולהשובה השנה ההוא בשנה ש'ג הלשינו פריזי עמנואל ראש הכותרים يولיז השישי, כי יש מקומות בנAREA המדרכרים גדור רהו, ויצו לשוחף באש את כל ספרי החלמוד,¹⁰⁵ וישראלו אותם ברחותי¹⁰⁶ ביום ראש השנה ש'ג¹⁰⁷ וכבלוניא¹⁰⁸ כחדש חשי רהוא,¹⁰⁹ ובויניציא¹¹⁰ העשה הרשפה כיים י'ג ו'ג חדש חשוון,¹¹¹ ובאנקונה¹¹² כחדש שבט.¹¹³

⁹⁷ זס, דג ס"ה ע"ט.

⁹⁸ זס, דג ס"ד ע"ג.

⁹⁹ ספל הצלמת, דג נ"ט ע"ט; ודג ס"ג ע"ג.

¹⁰⁰ זס, דג ס"ג ע"ג.

¹⁰¹ זס, דג ס"ג המכבר.

¹⁰² ספל הצלמת, דג ס"ד ע"ט.

¹⁰³ זס, זס. מספלים היו צמות טמ"ז מלאה וטומאים.

¹⁰⁴ "החולין מadol מצל להו עניינו צנו"ה הכל גליות טיטליה ארפת מלך

¹⁰⁵ צנו"פ מצל צמת צ"ד לפ"ק ד' ה' קימת צנו, ילהה מגירה מעיל

¹⁰⁶ מוא לסתון לטוחלות ח'... מואה נולא, לר' נכלתס ממש כבן

¹⁰⁷ רפט ממורשו, פרצת וחלת נקלבה, דג ל"ג ע"ג; צלמת סקלטה דג

¹⁰⁸ ק'ג ע"ט.

¹⁰⁹ זס, זס.

¹¹⁰ זס, דג הנווד.

¹¹¹ "ונער ווילס, שי לעניכים זכך לרוטן צ'ו י'ג מלוחזון צ'ג, מז

¹¹² "חטיאר לט כנה. וקנעתו כימים כתלו מלו' צכל צנה וכנה לנוס נכי

¹¹³ "ומפנד כי קהה כה' כויס הוה צליית כית טלניון... ממה נולא,

¹¹⁴ צס; לנווי הימים ליקוף בכוכן, דג קמ'ג ע"ג; ספל לאום יפהה דג

¹¹⁵ יפהה לירמל לפוק ככינויו נאקדומו נאדרה.

¹¹⁶ ספל הצלמת, דג ק'ג ע"ט.

בבערו באש בזוניציאַה נס המשנה, ואנדרות החולמוד של רב יעקב ז' הביב, וספר רלב אלפסי ואלף והמש מאה ספרים מפירוש מסכת אבותה שחרופים שם רבי יהודה לירמא בשנה שיינ'.¹⁰⁰ נס עיר פארוכ'ה שרפוי שאר ספרים ובוחכם שני חביריו כתיבות יד מהחכם יוסף ז' יחיה זונכר, עם שלשה ספרי החולמוד אשר הוא לבני שם.¹⁰¹

ויהי בשנה שט' ז' ושיז' והוא בעיר ראיינ'ה ובאיומול'ה, ויעש שם מעשיהם ברכרי הימים לחולוחם בני הייה, ובפרחן כל מיני החלומות.¹⁰² ובשנה שכ' שב בכפר קוריינולה שם חבר פריש המלות זרות הנמצאות במחוז ספרדי.¹⁰³ ובשנה שכ' הילך לשאלונייק אל קרוובו בני משפחתו.¹⁰⁴ ועיר הגROLה הזאת שב לאוין מולדתו ושב בקרית איכול'ה, ונגר שם עד שנה שכ' שנגרא השפוייר פיאום החמייש איה בני ישראל מארציו חז' טורי רומי' ואנקונה. והעיר על עצמו רבי גדרליה,¹⁰⁵ שבגירוש חוהא אבר יוחר מעשרה אלפיים ורב.

וילך עם אשחו ובניו לפיסארו' ושם עסק שנה של בפרחן כל מיני

¹⁰⁰ מלך דנלו נבדקו מודע לפליאו לטנקת חנות, כמזהל להם יכו. סדרפתי פנס מהת צוימיל'ה (ב' נ), ונראה את כי כטול ז' זלי, גורה מלכות לומי נכל מלכ'ן מודע זרפו כתלמוד זתוגות, "התלמוד כל כ' יעקב ז' חביב ז' ל. זנמץ מלפקון, צפאו כן קול, גנוו נצעייל'ה זרפו כתלמוד זתוגות נכהר. וגס כרכ' מלפמי זתוגות ניכת קוז. וכתחום צפאו כל ספלי זכדרפתי, איזו תלך ז' קסלים, נפוץ זהסלה נאס כל מה זסיה לי צוימיל'ה, זולח נצמל לי מן הדפסים הקוח ולט טן זהעתק מפלו' עלה חד לבלון. זוכרכתי לחוז ולכטנו מדעת בתחלמה. ואחד זתוגות ממענו צלה זלקיים מלוחתי ספל חד טן לדפוס ניד גוים זנקזו חולו מעל כל זן זוקיתו חומס לדמים יקליס. ז' וכנה על פ' סדרים נטה גיזול קווולן זלט זנאל מדרים לרזון כי פס קפער מהל חד קפה זתוגת דמים יקליס, זוח פין כי פנו לרלינו זנים זלט ספליים מכס פקו זכלי הענאל. פירוש טנקת חנות מלך חכ' יוכה זיינ' ז' נר זוחל גראג'ון נן מיל פיטלו זמת ב' ט' זיינ' זכ' ע' ניכיל'ה. ז' ודפוק זה כולל צ'ט זפ' נמנית קומלטו, זנמוף קמפל כתנו, מס זכלם פיטלו טנקת חנות יומ' ז' ט' ז' מהוז מלול זמת זיינ' זיינ' הדל נטלפי יוכלה זן מיט חיל וכו' .¹⁰⁶

¹⁰⁷ ספלי סדרלט, ז' ס' ז' ע'.

¹⁰⁸ זס, ז' ס' ז' ע'.

¹⁰⁹ ספלי סדרלט, זס.

¹¹⁰ זס, ז' ט' ז' ע'.

¹¹¹ ספלי סדרלט, ז' ק' ג' ע'.

شرطוטי דוד ווהפנים מכני ארים.¹¹⁵ שלוש שנים אחרי כן מצאנו אותו אחר מבני ישיכת חלמור תורה כפירארה.¹¹⁶ והיה עז שם בחדש טבה שנה של'ה כאשר נראה מטעשה שהיה לו שם עם הרוח של פחוליה אחთ¹¹⁷ אך באوها שנה שב לפיסאזו, כי ספרו הנקרא ספר גליה נושא על מצחו פיסאזו של'ה.¹¹⁸

אמנם לא עמד בעיר האות ימים רכבים כי אם עבר ונגע בשנה של'ז, של'ז, של'ט, שם'א, ושם'ב'אלכסנדריא'ה, בקסטיל'טו, בקי'ה, ובכפר פומ'ה.¹¹⁹ שנה שם'ג' שב לאלכסנדריא'ה ועמו שם עוד שנה שם'ה ושם'ז כאשר יראה דקורה מוחהימת ספריו, העשרים העשרים ואחר.¹²⁰

טבל התספחים הנගרים לא יצא לאור. ברפום כי אם השני, ספר יוז'יא.¹²¹ אשר נרפס בוייניציה שנה שם'ג' בכית זואן ר' נארה תחת שם שלשלת הקבלת, וחורו ונרפס עד שלש פעמים, בקראקא, באמשטים ומולקו. הספר ההם נחלק לשלהה וחלקם, החולק הראשון כולל סדר קבלת התורה ממשה רבינו ערך משה מנורציז, ראש ישיבת במנטוב'ה שנה שם'ז. חולק השני כללים על הגנלים, על יצירה האדים, על הנפש, על הכתושים, על רוחות רעות ועל המטבחות ומרות, החלק השלישי סדר דורות חכמי האומות וגינויות שהיו לישראל בכל דור ודור עד זמן המתברר.

והנתן כל קורא בספר זה יראה גודל בקיאות המחבר בספריו ישראליות בספר הרפום¹²² וכן בספריו כתיבת יד,¹²³ ומה גם בספריו קורות

¹¹⁵ ובט הקפער ה'ב, ספל תונן. עיין ז'ק'ק ד'ס'ג' ע'ג'.

¹¹⁶ מה' ימק'ק, ערך...

¹¹⁷ ז'ק'ק, חלק ז'י ד'ס'ג'. עיין על מוזות פרומ'ה, ספל מענאכ' לרב' מלינעל' מאכמי, חלק טענאנ' קרמץית, פרק'ג'.

¹¹⁸ ז'ק'ק, ד'ס'ג' ע'ג'.

¹¹⁹ ז'ס, ד'ס'ג' ע'ג' וס'ג' ע'ג'.

¹²⁰ ספל סאללט, ד'ס'ג' ע'ג'. ובמת ע'ג' אכתב נכל פדופוטס כו' טשנות פדופוט, וכחכים ד' רומי מענה חמץנו.

¹²¹ ז'ק'ק עיקל זמו מזר קלע לו נתקדמוני ד'ג' ע'ג' ונרכימט ספלין, ד'ס'ג' ע'ג'.

¹²² לכתנים ל' יגולט ליעט צלמה, כי מלכ' הקפומים מזר צפותם על צפתיו, ועוד עסוק נטולים מזר ל' הוביל בסס, וממס. ספל מטלה עייפס להחכים עוליה מן הפלדיוניים.

¹²³ מכלל ספלין כתינת ד' צטוכיר יט' למנות ספל כערוץ יט' צוון (ד'ט') ספל פקינה (ז'ק'מ'ג' ע'ג') פ'ילוז כתודה לראג'ן (ז'ג' נ'ג')

וחולדות הימים. פ' מלבד סדר עולם רכה וווטא, ספר יוסיפון, אגדה רב שרייה ואון, ספר קבלה לראכ"ד, הקורת המשנה לרמב"ס, ספר כרויות, ספר הליכות עולם, ספר יוחסין, שבת יהודה וגנו, אשר נרפסו, עוד היה בידו בכתייה יד יסוד עולם לר' יצחק בר ישראל¹²¹, שער ציון לר' יצחק דלטיש¹²² מקש מעת לר' משה ראייט¹²³, חבור של רבבי שלמה ז' יחין¹²⁴ אגדה החוכחה לר' יהודה בן הרראש¹²⁵ אגדה שכח ר' חסראוי קרישקاش¹²⁶ וקונטריסים רבים מאחרונים אשר כתבו וכורנות בישראל¹²⁷. אך כאש שוגה עבר על הספרים האלה, וכפתוי יאמין לכל דבר, ערוב עמם עניינים זרים ששמעו פעם מתלמידיך ר' מאיר מפרוכה¹²⁸, או מחלמידיך רבי לאון רומייאל¹²⁹, ופעם מוקני דור¹³⁰ מוקני הדור שבלוניקי¹³¹ מהחכמי הדור¹³² מחכם ז肯 אחד¹³³ או מסוחרי מנטובה¹³⁴ גנו. ולהזאת רבבו כמו רבבו הבלבולים והשנויים בחבור זה, ההשקר והכוכ בו יפנסו כמעט בכל דבר ודבר. ובלוו ספק רך לקיים מאמר החכם, מיטב השיר כובו, שר עליו המשורר ר' שמואל מן הארקיולטי.

ע"ג) ספל מרחת חזתן (ל"ט) פגירת מטודות ל' מליכו ילמו (ט"ז ע"ג; ט"ג ע"ה) מגדר לדול ל' מליכי למלו (ט"ג ע"ה), זו"ת מ"ט נ"ד ל"מ דולין (ל"ג כ'), מככלול יופי (ל"ג כ"ה ו"ה), ספל ג'дол נקנלה (ל"ג ג') ס'לחת צונמאניק למסטנלי (ל"ג ג"ה), קוינטרכס זמאנר ל' מילכת קלוי צילוטלים (ל"ג פ"ה ע"ג; ס"ה ע"ה) וגנו.

¹²⁴ זא"ק ל"ט ע"ה; ט' ע"ג; ט"ה ע"ה וע"ג; מ"ז ע"כ; נ"ד ע"ה; כ"ה ע"ב, וגנו.

¹²⁵ זס, ל"ג כ"ז ע"ג; ל"ט ע"ה; ט"ט ע"ה; נ"ג ע"ג; כ"ז ע"ג.

¹²⁷ זא"ק, ל"ג ט"ט ע"ג; ט"ט ע"ג.

¹²⁸ זס ל"ג כ"ז ע"ג; כ"ה ע"ה; וכותם פגירת כ"ל א'ולח ז' ארלא זטומכ"ל חכם מולחי (זב"ג ח"ט לחות מ' ט"י ע"ג).

¹²⁹ ספל נבלתם, ל"ג כ"ח פ"ג; ק"י ע"ה.

¹³⁰ זס, נבקעטם ל"ג ג'.

¹³¹ זא"ק, ל"ג מ"ז ע"ג; נ"ב ע"ג; כ"ז ע"ה.

¹³² זס, ל"ג מ"ז פ"ג; כ' ע"ג; נ"ב צ"ג.

¹³³ ספל נבלתם, ל"ג כ"כ פ"ג; כ"ז ע"ה; פ"ד ע"ה.

¹³⁴ זס, ל"ג מ"כ ע"ה; מ"ז ע"ה.

¹³⁵ זא"ק, ל"ג ל"ט ע"ג; ט"ט ע"ה; מ"ז ע"ה; נ"ב ע"מ; כ"ז ע"ט.

¹³⁷ זס, ל"ג ל"ט ע"ט וע"ב; פ"ד ע"ה.

¹³⁸ זא"ק, ל"ג מ"ז ע"ג.

חוֹשׁוּ טָהוֹרִי לְבָב וַיהֲשַׁתְעַשׂ .
 שִׁירֵז לְאָלֶן נָזָרָא וְלוֹ תְּכַרְעָן :
 אָזָה לְסֻפֶּר גְּאָמָן לְעָד .
 גָּבָר אָשָׁר בָּזְחִקּוֹת גְּבָעָו :
 הַשְּׁר גְּדָלִיה יְתַנְיָא בְּשָׁמוֹ .
 נָזָרָע וַמְּדַבְּשָׁו הַקִּי תְּשַׁבְּעָו :

نم רבים מאיד שניאות וטעויות הדרושים, בפרט ברפומות אחרים,
 בהם החוסיפו עליו וגרעו ממנה המרפאים כקנרגם הרע, וחחת השיר יפה
 של הארכיווילטו הנזכר, כולל בג' בחים, נתנו קינה בוקה
 מבוקה ומובלקה לאחד מלידי פולין, ר' שאול בן דוד שמו. עוד
 המשיטו מרפומיהם השיר מישחק צופתי והשיר מר' יוסף ז' יחייא.
 האיש האחרון הקה, הוא בנו הבכור של ר' נדליה, אשר לו חכר
 ספרו השלשלת. עוד היו לר' גדרליה חמישה בניים, המכונים בשם: ר'
 יהודה, ר' משה, ר' שלמה, רבי רוד, ר' הנער, ובת אחת אשר
 הולידו בניים ובנות. נם בניו הולידו בניים, ר' יוסף הוליד את ר' גדרליה,
 את ר' משה, ואת ר' רוד; ור' יהודה הוליד את ר' משה נדליה, את
 רביה נח, את ר' רוד, ואת ר' חנןאל וגוי' אך אין אחד מדם עשה
 לו שם בארץ, ולא נודע מהם יותר מאשר לא נודע מדרודם, רון
 רוד ז' יחייא, אח גבריאל של ר' נדליה וחכם יהורה. הוא מלה בן
 חמשים שנה, והשאר אחורי בן קטן שמו אחיקם ז' יחייא.^{๔๘}

פרק שבעי

نم בארץ חורגמה שמש בית יהוא הלכה הלוך וחסר. אמנים בתרם
 באה והנה אורה שלחה על פני המשפחה הקירה הזאת, בן נעל
 לה כפלישטריא' וחיה המשירה על שכמו, הלא הוא דון גדרליה ז'
 יחייא, פרי קודש להאלוף והקצין רון משה ז' יחייא הנזכר למעלה
 בפרק רביעי.

בעורנו נער ורך לפניו אכיו מביר גראן בו אותות החסל וה התבונה
 אשר בלבו, וכאשר גדול להיות לאייש רוח החכמה נסכת בו, ויית
 לגבר משכיל ונבען דעתה בכל חכמה ומדע וביחוד ברקוח ושיר העברי,

גם היה בעל ווחר צחות ודרשן וכמהק לשונו רבים השיב מעון. ונוסף על ידיעתו היה נריב לב, טוב ומטיב לכל, בפרט לחכמים ומכני דעתם ובחויכם הרופא הנadol אמטוס לו זו טאננו, אשר לכבודו חבר בשנה שכ"א, את ספרו הרפואה.^{๑๙} ובחיפה יתירה עשה טובות לבעל השיר ואנשי צחות, אשר רובם כולם ענייפ מרוידים, כי אין להם ספק כהרבנים ומורי הדת בישראל, גם אין להם בית ועד כאשר נמצאו ישיבות חכמים בעלי תורה.

את זה ראה ונathan אל לבי דיוון גדר לי ה לקבע בביה אבוי מדרש השיר, לאסוף שמה ראשיהם המשוררים אשר בשאלוני ובונוהה, לקרוא כלם על שם המליצה וצחות הלשון, גם את אלה אשר הדרך רחוקה מהם לבוא מרי חדש בחרשו לביה מדרשו, ישלחו לו את נדבכם בחכמה השיר, איש איש כברכת ה' עליי, או חרוי פנינים ומיוחיהם אשר יesh תחלה ידים ממשורי הדור אשר לא נודעו עוד. ואלה שמות נעים ומירות בעל החבורה מדרש השיר, ושאר בעלי צחות אשר שלחו את ידים לכתוב דבר בשם החבורה, או אנשי מליצה אשר באו ומרחם לבית התעד זיקר, והם כחוכמים וכרזון בספר למען ירעו דור אחרון בניים יולדו יקומו ויספרו המעשה אשר פעל עשה דyon גדר לי ה' יחייא, וכרכו לכרכה.

אברהם ראובן.

אברהם ב"ר שלמה לכת חוץ.

א拜师学艺ם בן אברהם אלמושנינו.

אליהו עובדיה

בנימן קראאסו

גדר לי ה' יחייא

דוד עונקינירה

חנניה ז' יקר

יהודיה ז' ארקי

יהודיה ז' עורא

יוסוף ז' יחייא

יוסוף אלמושנינו

יוסף בן משה המון

יעקב טרפן

^{๑๙} עיין ספל קולות הלוופטס יכולדיס חלק כתכתי נלען ללמת, קמץ.

יִצְחָק אַלְמָה
 יִצְחָק חֹזֶן
 יִצְחָק עֲזִיזָאֵל
 יִשְׂרָאֵל גָּנָרָה
 מָאִיר בָּן מֹשֶׁה רַב בּוֹטֶן
 מָאִיר בָּן שְׁנָגִי
 מְדֻדִּי חָפֶץ
 מֹשֶׁה בָּן יַעֲקֹב ז' עֲבָאֵסִי
 נְסִים ז' סְנָגִי
 סְעִירִיה בָּן אַבְרָהָם לְנוֹנוֹ
 רְפָאֵל כְּסָפִי
 שָׁאַלְחָיָאל גָּאַלְפָפָא
 שָׁאַלְחָיָאל בָּן שְׁלָמָה קְבִילָר
 שְׁלָמָה ז' גָּאַבְרָיוָל
 שְׁלָמָה כְּסָפִי
 שְׁלָמָה לְבִית לְוִי
 שְׁלָמָה פּוֹרִית
 שְׁמוֹאֵל כְּרוֹן פֿרְחִיה
 שְׁמוֹאֵל עֲוֹנְקִיהָ

מלבד קבוצת שירים האלה, אשר ראיינו בקדימות ספר אוקספורד,⁴⁴⁰
 עוד נמצאו אסיפה של שירים על שם דzon גדרליה ז' ייחיניא אשר
 לפניו, בספר כתיבת יד אשר אינה ה' לורי,⁴⁴¹ וממנו נראה כי גם

140 הוי קומטלים כ"ז מצל' זמלתי לטמבל' כהנעלת י"ט. ט"ז מהלי מצל
 נחלתי על צפת' ז' כעמעיס זמל' ז' כקונטלים מצל' נמל' עס לקוטי
 זיליס מהליים נلتוי מרטמיים נלצימת מורי, פְּרָמָתִי לדלן וילקס כה,
 פְּקָוִן כייד כהו, כולל כ' מאניות זיליס נלמי ברוביט' מלטזונגה נחלון
 ל'צאי' מלקיים חלק ללחן כמתולר מוחנה יהודיה הווע' ספְּר זיליס ל'ל'
 י'זודה סלו'י מסודל על פ' טופק ל' חייט מל' גרכ'י, נמלך כזאי'
 סנקלען זסס מ' כה סנט'ל', כולל זיליס מהליים מל' זלט'ן קן
 גדרROL, ל' טקה קן טולע, ל' טטולס לטעמי ווחלדים. כמחננתה סבינה
 כו' מחננתה זיליס ל' אלטנס גדרלי, חקל נרטז'ן וקספו. כמחננתה
 סנט'ל', י'זודה מ' טס'ף לפל מ' א' כו' ת' קוא' קפונ' זיליס למזוויליס לריכט',
 רונס מהכמי תוגרמא ניטוד מעיל זטלזונוק. כמחננתה פְּרָנִיעָה, כהו'
 כקונטלים וכונכ'. כמחננתה ה'אמטה, כוללת ג' זיליס ליטס, למזוויליס
 מהלוניים וק'למס למזוויליס מלזומס.
 141 פְּקָוִן גָּדוֹל מַתְקָעֵן זיליס מצל' זמלתי כהנעלת ג' ונהערות זלט'ן.

כִּנְשָׁבֵל יֹם וַיּוֹם נְקַהֵל עַלְיוֹ נְעִים זְמִירָה לְדָבָר וַלְדוֹת בְּמִלְיצָה וְשִׁיר.
וּכְבָר נְקַבְּצָו בָּיּוֹם אֶחָד הַמְשׂוּרָה הַגְּנִיעָם שְׁלָמָה פּוֹרִיחָה,
שְׁלָמָה לְבִית הַלוֹי, וְהַמְשׂוּרָה יְהוֹסֻף ו' יְחִיָּא וְעוֹד מְשׂוּרָם
אַחֲרִים וְקָמוּ וְאָמְרוּ גַּעַשָּׂה וְנוֹכְרָה מִן חֲתִימָת הַכְּתִבִּים בְּמִלְיצָה וְשִׁיר
לְאַדְרִינָה רֹוֹן גְּדָלִיה ו' יְחִיָּא, אֲשֶׁר בָּו יוּכְלָה לְחַחּוּם אֲתָה יְהָדָה עַל
אֲגָרוּחוּ תַּעַל כְּתָבָיו. וַיַּעֲנוּ הַחֲכָם שְׁלָמָה פּוֹרִיחָה וַיֹּאמֶר:

הַן לְעַבְדָּךְ עֲבָדֵי אֶל חִי יְדִרְךִּי יְהָה:

מִפְּנֵן גְּדָלִיה בָּן טְשָׁה לְבִיטָה יְחִיָּא:

מְצָוֵי לְכָל נְמַצָּא לְמַצּוֹא לְחַפְשֵׁי יְהָה:

הַאֲישׁ גְּדָלִיה בָּן טְשָׁה לְבִיטָה יְחִיָּא:

עוֹד גַּשָּׂא פּוֹרִיחָה מְשָׁלוֹ וַיֹּאמֶר בָּאוֹפָן אֶחָד

לְכָל נְאַמְּנוּ אֶל כָּל לְכָל נְאַמְּנוּ עֹשָׂה צְדָקָה.

גְּדָלִיה בָּן צְעִיר לְדוֹן מְשָׁה:

לְכָל נְאַמְּנוּ אֶל לְכָל טְהָרָן וְגַם בּוֹשָׁה.

נְפָשָׁו גְּדָלִיה בָּן צְעִיר לְדוֹן מְשָׁה:

וְהַחֲכָם שְׁלָמָה לְבִית הַלוֹי הָיָה כָּתָב.

צְעִיר בְּבִיטָה אֶל בְּרוּן וִידָת מְשָׁה.

בֵּין מְשָׁבָבִים הוּא בָּן לְדוֹן מְשָׁה:

אֶפְרַיִם לְחַמּוֹל אַגְטָלָל וְאֶחָד לְכָל.

כְּבוֹן וּבָן צְעִיר אֶל הַזָּוּן מְשָׁה:

אֶבְרָה לְחַמּוֹל אֶל דָּל וְאֶחָד יְוָם.

אֶרְהָה וּבָן צְעִיר לְדוֹן מְשָׁה:

זהו אֲשֶׁר עָשָׂה הַחֲכָם יְהוֹסֻף ו' יְחִיָּא, גַּמְנוּ

גְּרַצָּע לְכָל חָכָם בְּלִי יְאָא

חַפְשֵׁי אֲגִי הוּא בָּן לְדוֹן מְשָׁה:

וְאַחֲרָיו קְסָרָן גְּדָלִיה ו' יְחִיָּא וַיֹּועַד אָמָר לוֹ לְשָׁמוֹ.

עֲבָר לְיֹדְרֵעִי בֵּין וְלֹא יְאָא

חַפְשֵׁי גְּרַצָּע בָּן לְדוֹן מְשָׁה:

עֲבָר לְעַבְדֵי אֶל לְכָל יְאָא

חֶפְשֵׁי לְעוֹלָם בֶּן לְרוֹזָן מִשָּׁה
נַרְצָע לְעֶבֶדִי אֶל בְּלִי יְצָא
חֶפְשֵׁי לְעוֹלָם בֶּן לְרוֹזָן מִשָּׁה

עוד מצאתי בין אוצרות קרת אוקספורד, שתי אגרות אוניות
מליצה וצחוח, אשר שלחו לו ולכבודו החכמים אברהם בן שלמה
לבית חזון, ומאריר בן שלמה דו בוטון. אך בטרם כתוב אותם
בספר למן יעדמו ימים רכבים, ואיננו, כי מה על פני אכיו המשיש
done טשה. יוככו אותו כל חביריו ומידיעיו, ומה גם החכם סעדיה
לונגנו נשא עלי קול נהי וקנה בספריה המתוואר ספר זמנים,
אשר הוציא לאור בשנת משרי' לא נצפנו עחים, עת תלחת ועת למות!
וימת גם רוזן משה ו' יחייא, רוזן שלמה ו' יחייא וכל
הדור ההוא. ובנים אשר כמו אחיהם לא ידעו ולא הבינה בחשיכה
ויהלכו. או אור בית יחייא נתקף לאבלה עד כסעה החשכה ליל
ורע יחייא!

ותנה קורא נעים, בטרם אשיט קניי למלך, אזכור עוד איה אנשים
בעיל שם מחיהים לבית יחייא אשר לא זכרם בפרק הקודמים,
והם.

בונשניר ז' יחייא, בעל מהבר מליצה שזוק האישיק המתחללה.
בראשית טמבלכת התיילים העוטרים לפניה.

מלך ביפין תחונגה עיגיך:

אשר נרפא והחמשה פעמים, פעם ראשונה בסוף מסלי שעולים
בפום מנטובה, כל החורת שם המחבר, פעם שנייה ושלישית באוקספורד
עם הרגום לטינו, פעם רביעית בפרנקפורט על רמיין ופעם חמישית
ברוסבורג העיר.

המלך הזה, הנקרא גם בן בון הוקן, מאישטוורי אבן
ঐহিয়া, נראה שהיה איש פרובינציאל או מתושבי פרובינציא, כי
מצאו שמו רשום על גלאן אלדר עם הכתוב הארץ זהה.¹⁴²
ורחיה ו' יחייא, איש חכם מאנשי לונן בשנה ת'ם. היה חי עד
בשנה ח'א, כי מצאו שהוא אחד מרינויים הנוספים בחלוקת דונא
אשת ר' ישראל חיים ולמן שנפטרה שם בחלוקת כשרה בשנה
ההיא.¹⁴³

¹⁴² נקבע כתינט יד אצל למון נמתר מבלוי, כותן על ציל נטומת קומלטו.

¹⁴³ פאל ימק, ערך פלמאת. דף ב' ע"ט.

יהורה בן גדרליה ייחיא, איש עשיר אשר בקש אחרי מות אביו לנצל בכיתתו אהיזתו היחסות ואמן אתו אביו רצח שהיה עמה, וכן יהודה את דבריו אל הרב ר' מאיר קאנאלנונג בפודבה, הנם כתובים על חשבוחיו.¹⁴⁴

דון יוסף ז' ייחיא, אשר ממנו מכיא בעל שבט יהוד¹⁴⁵ ויקח שהיא לו עם דון אלפונס מפורטוגאל. ואפשר שהוא השור יוסף בן דור ז' ייחיא הנזכר בפרק שני ובפרק חמישי, שהוא טראום פני המלך אלפונס החמיishi מלך פורטוגאל.

ראובן ז' ייחיא, בנו של זרחה ז' ייחיא הנזכר בסמור, ותלמידו ר' יצחק ברכיה מפאנו בלוגו, היה רב ומורה בעיר מולדתו ליגנו בח' רבו.¹⁴⁶ וכבר נמצא שם חום כדיין לשמור הלהנה נушה בצעונטו כ' אירן שנה חפו.¹⁴⁷ הרב הלהה בהסקתו בספר פחד יצחק מסנת חקט,¹⁴⁸ חתום כוה. ראובן בכם' זרחה ז' ייחיא.

שלמה ז' ייחיא, אחד מאנשי פורטוגאל אשר נתפסו בגיןונה מחדש אלוול שנות שטז' במצות היפא פאול הרבייע, ונחלו ונשרפו שם בשנה שיז'.¹⁴⁹

שמעואל ז' ייחיא, רב ודרשן באשטרדם, בעל מחבר בלשון פורטוגיזי שלשים רשות, נתפסו שנה שפ' בתכנית קוארטו ביל הוכרת מקום הרפום, אך לפיעודות בעל מחבר שפח ישנים,¹⁵⁰ בעיר ראמבורג.

¹⁴⁴ סימן ג'ג.

¹⁴⁵ נסוף סבוי ק"ג מ"ז מדפוס ממעטלדים.

¹⁴⁶ ס"ס ערך חללה ק"ג כ' ע"א.

¹⁴⁷ חלק מהזון, הסכמת י"ח.

¹⁴⁸ כ"ק, סוף סוף.

¹⁴⁹ מות דורות סימן 67 ד"ט מדפוס ממעטלדים וק"ג י"ח מדפוס זולקו. ויקרא ס"ס נירחלה.

Trinta discursos ou darazas appropiados para dias solennes e das contrariaom e jejunes, fundados na santa ley. ועל פי כתנאים החלם ס' למג'ה הזכים יוקף ולודיג'נו לי קלאטלי זכתה נספחו, Bioboteca Espanola חלק מהזון ק"ג 573 זוזות' צמוך ז' ייחיא בן נלען ספלה.

קוֹל קוּרָא

מכשור ליצאת לאור

שבע מסכחות קטנות ירושלמיות

נחלת לחמשה פרקים

מסכת ספר תורה

מווזה	=
הפיין	=
ציצית	=
עברים	=
כותים	=
גרים	=

אשר עד הנה היו ספונוח וטמנות לא ראו או רעה החעורר הרב

מהורי"ד אליקים כרמולי נ"ז

להוציאם מכיה גינוי ולהזכירם לבית הרופים עם פירוש קצר.

לוח הטעיות והתיקונים

עמדו	שורה	טעות	
9	14	ספרֶר	חיקון
10	30	עוקָר	סְפַרְדֵּךְ
15	19	וּבִמְלִיצָה	עֲקָד
15	20	דוֹן	וּבִמְלִיצָה
17	13	(שנה ר'ג')	דוֹן
19	20	רבוניקא	רבוניקא
19	24	בשנה ז'ל :	בחינה, בשנה
20	32	מהעתיקת	מהעתיקת
21	27	העבריים	העברים "
21	28	ישנים "	ישנים "
25	11	שער	שער
26	1	העולם	העולם "
26	6	ונא	ג'כ'
26	34	"עד נמצאו	"עד נמצאו
27	6	לבפר	לבפר
27	7	משווי	משווה
28	20	אמrhoחו	אמrhoחו
30	1	המוראה הוה מקהל	המוראה הוה מקהל
30	2	אטטרננו	אטטרנטו "
34	27	רומו	רומי
34	32	בימים י'ג'	בימים י'ג'
35	6	ראיאנדה	רייננה
35	16	(שנ'ג')	(שנ'ג')
35	21	וד'ק ספרים	ות'ק ספרים
35	29	pitro	pitro
35	29	שמואל בראגארון	שמואל לרמה הספרדי נרפס
36	23	עדך	עדך חליצה, דף כ'
37	17	ורקיאנו	מרקיאנו

חיקון		טעות	שורה	עמור
דף ט' ע'ב,	ט' ט' ע'ב,	25	37
ע'ב חבור הדאיטי או מהברחה				
הראיש.				
לביה	לכיה	20	39	
הרופאים	הרופאים	23	39	
המחברת	המחברת	33	40	
האפפיור	הפלפא	16	43	
בשנה ש'ז'	בשנה ש'ז'	17	43	
ט'ז'	ט'ז'	20	43	
שם ערך חילצה דף פחד יצחק, חלק ראשן,	שם ערך חילצה דף פחד יצחק, חלק ראשן,	24	43	
ב' ע'א	ב' ע'א			
חלקריאוון, הסכמה י"ח	שם ערך חילצה, דף י"ו	25	43	
שם חלק ראשון לסכמה י"ח	שם חלק סוף הספר	26	43	
טוואק, סוף הספר	אות דלית	27	43	
אות דלית ונו'	27	43	
darazas....para	darazas...paro	29	43	
da...contraom	das...contraom	30	43	
Biblioteca Espanola	Bielioteca Espanola	32	43	

18	בְּנֵי כָּלִיל	בְּנֵי כָּלִיל
9	כְּסֵל	כְּסֵל
7	כְּרֵם	כְּרֵם
25	מַתְבֵּחַ	מַתְבֵּחַ
1	מַעֲמֵדָה נָאָסֶרֶת	מַעֲמֵדָה נָאָסֶרֶת
2	מַעֲמֵדָה	מַעֲמֵדָה
72	מִלְּאָמָר	מִלְּאָמָר
82	מִלְּאָמָר	מִלְּאָמָר
1	מִלְּאָמָר נָאָסֶרֶת	מִלְּאָמָר נָאָסֶרֶת
2	מִלְּאָמָר	מִלְּאָמָר
72	מִלְּאָמָר	מִלְּאָמָר
82	מִלְּאָמָר	מִלְּאָמָר
5	מִלְּאָמָר	מִלְּאָמָר
71	(מִלְּאָמָר)	(מִלְּאָמָר)
12	מִלְּאָמָר	מִלְּאָמָר
62	מִלְּאָמָר	מִלְּאָמָר
62	מִלְּאָמָר מִלְּאָמָר	מִלְּאָמָר מִלְּאָמָר מִלְּאָמָר
88	מִלְּאָמָר	מִלְּאָמָר
78	מִלְּאָמָר	מִלְּאָמָר

Carmoly

Il bire ha-yamim

le-bene Yahya

COLUMBIA LIBRARIES OFF-SITE

CU58961577

893.191 C213

Solar Diver ha-yeshua